

GÖRME ENGELLİLER SOSYO-EKONOMİK VE GİRİŞİMCİLİK DÜZEYİ ANALİZİ ARAŞTIRMASI

GÖRME ENGELLİLER SOSYO-EKONOMİK VE
GİRİŞİMCİLİK DÜZEYİ ANALİZİ ARAŞTIRMASI

T.C.

MEVLANA KALKINMA AJANSI

TEKNİK DESTEK PROGRAMI

**TÜRKİYE GÖRMEYENLERİ KORUMA DERNEĞİ KONYA
ŞUBESİ**

**“TR52/18/TD/0039 - GÖRME ENGELLİLER
SOSYO-EKONOMİK VE GİRİŞİMCİLİK
DÜZEYİ ANALİZİ ARAŞTIRMASI”
PROJESİ RAPORU**

Haziran-Ağustos 2018

“TR52/18/TD/0039 - GÖRME ENGELLİLER SOSYO-EKONOMİK VE GİRİŞİMCİLİK DÜZEYİ ANALİZİ ARAŞTIRMASI” Projesi T. C. Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından finanse edilmektedir. İçerik ile ilgili tek sorumluluk EUROPA Danışmanlık firmasına aittir

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
TABLOLAR.....	3
ŞEKİLLER	3
GİRİŞ	4
Engelliliğin Tanımı	6
Engellilere Yönelik Yasal Haklar.....	6
Engelli Hakları.....	7
Görme Engelliler Tanım ve Sınıflandırması	8
Kör ve Az Görenin Yasal Tanımları	9
Kör ve Az Görenin Eğitsel Tanımları	9
Doğuştan Görme Engelli Olmak	10
Dünyada ve Türkiye’de Görme Engelli Mevcut Durumu.....	10
Yaşam Biçimleri ve Sosyal Hayatları	10
Görme Engelliler ve Spor.....	12
Görme Engellilerin Eğitimi.....	13
Görme Engelliler Okul Bilgileri	14
Görme Engelliler ve İş Durumları	16
Konya’daki Engellilerin Durumu	18
Konya’da Çalışan Engelli Memur Sayısı	20
Görme Engelliler için Yapılmış Projeler	20
Araştırmanın Amacı ve Önemi	29
Araştırmanın Yöntemi	30
Evren ve Örneklem Seçimi	30
Anket Sorularının Hazırlanması ve Dizaynı.....	32
Anketin Pilot Uygulaması, Test Edilmesi ve Uygulaması.....	33
Analiz Yöntemi	33
Ankette Karşılaşılan Sorunlar ve Genel Değerlendirme	34
Anketlerin Analizleri.....	34
Rathus Atılgnlık Envanterine Göre Görme Engelliler Araştırması	68
Rathus Atılgnlık Envanterinin Değerlendirmesi	70
GÖRME ENGELLİ BİREYLERİN KONYA İLİ GİRİŞİMCİLİK MODELİ	72
KAYNAKÇA.....	75

TABLolar

Tablo 01: İstihdam Edilen Görme Engelliler Engel Grubuna Göre Dağılımı	17
Tablo 02: Görme Engelliler Dağılımı.....	19
Tablo 03: Görme Engelliler Zorluk Araştırması	19
Tablo 04: İstihdam $\alpha=0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri	31

ŞEKİLLER

Şekil 01: Görme Engelliler-Beyaz Baston	12
Şekil 02: Görme Engelliler ve Spor Aktiviteleri.....	13
Şekil 03: Türkiye’deki Görme Engelliler Okul Dağılımı	14
Şekil 04: Görme Engelliler Alfabetesi	15
Şekil 05: Görme Engelliler İş Durumu.....	17
Şekil 06: Görme Engelliler Ultrasonik Radar Projesi	21
Şekil 07: Görme Engelliler Futbol Projesi	21
Şekil 07: Görme Engelliler Zeka Küpü Projesi.....	22
Şekil 09: Görme Engelliler Eğitim Projesi	24
Şekil 10: Görme Engelliler Kızılötesi Erken Uyarı Sistemi Projesi	25
Şekil 11: Görme Engelliler Alışveriş Projesi	26
Şekil 12: Görme Engelliler Kütüphane Projesi.....	27
Şekil 13: Görme Engelliler Braille Alfabeli Giysiler Projesi	28
Şekil 14: Proje Uygulama Eğitimi.....	29
Şekil 15: Anket Çalışması.....	67
Şekil 16: RAE Puan Dağılımı.....	71
Şekil 17: Engelli İnsanlar İçin Girişimcilik Politikası Desteği	73
Şekil 18: GÖR Modeli.....	73
Şekil 19: Görme Engelli Girişimci Sosyal Ağı.....	74

GİRİŞ

Projenin ortaya çıkmasını sağlayan temel gerekçe; MEVKA planlarında belirttiği, 10. Kalkınma Planı (2014-2018), Orta Vadeli Program (2017-2019), TR52 Konya Karaman Bölge Planı, Raporuna dayandırılmıştır. 10. Kalkınma Planında 158., 634., 685., 690., 691., 693., 919. Maddelerinde girişimcilik ele alınmış 693. Girişimcilik ve KOBİ desteklerinin sağlanmasında yenilik, verimlilik ve istihdam artışı, büyüme, ortak iş yapma gibi ölçütlerin yanı sıra kadın, genç girişimcilik ve sosyal girişimciliğe de öncelik verilecektir. Uygulamada izleme ve değerlendirme süreçleri iyileştirilecek, etki analizlerinden yararlanılarak desteklerin ekonomiye katkısı ölçülecektir şeklinde detaylandırılmıştır.

Engelliler ile ilgili 147.,273.,275.,284.,945. Maddelerde yer verilmiş ve “ 275. Sosyal hizmet ve yardımlar alanında hizmet standartlarının oluşturulması, nitelikli personel istihdamı ve denetimin geliştirilmesi, korunmaya muhtaç çocuklara yönelik kurum bakımı dışında alternatif modeller geliştirilmesi yanında fiziki çevre şartlarının engellilere uygun hale getirilmesi, engellilerin eğitime ve işgücü piyasasına katılımının artırılması ve bakım hizmetlerinin niteliğinin yükseltilmesi, artan yaşlı nüfusa yönelik hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması ihtiyacı önemini korumaktadır” şeklinde ayrıntılı ele alınmıştır.

Ayrıca Orta Vadeli Programda da girişimcilik “4. KOBİ’lerin Finansmana Erişiminin Kolaylaştırılması” Başlığında ve engelliler içinde “2.3. Özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması:” şeklinde ele alınmıştır. TR52 Konya Karaman Bölge Planında “9.9 BÖLGENİN GİRİŞİMCİLİK PERFORMANSI” başlığı altında değilmiş ve 201-205 arasında maddelerde girişimcilik ile ilgili planlama önerileri yapılmış ve “205.Girişimcilik desteklerinin bireylerin yaş, cinsiyet ve ilgi alanı gibi farklı boyutlarıyla ele alınmasıyla birlikte farklı girişimcilik gruplarına farklı girişimcilik destekleri ve eğitimleri verilmelidir.” Şeklinde ele alınmış aynı zamanda Öncelik 3.2 Girişimciliğin teşvik edilmesi şeklinde ele alınmış, Engelliler için ise “TEDBİR 3.6.2: Fiziksel ve Zihinsel Engelliler İçin Mekan Uyumlulukları Artırılarak Sosyo-Ekonomik İçerme Sağlanacaktır” 291.Dezavantajlı grupların sosyal dışlanmasını engelleyecek ve sosyal içermeyi sağlayacak projeler

desteklenecektir. Engelliler, kadınlar, mevsimlik işçiler gibi dezavantajlı grupların iş gücü piyasasına katılımını sağlayacak ve özendirecek mekanizmaların yerel ölçekte geliştirilerek ulusal ve uluslararası ortaklıkların kurulması sağlanacaktır şeklinde ayrıntılı olarak engelliler ve girişimcilik üzerine detaylı bir analiz yapılmıştır.

Derneğimizin toplumda dezavantajlı kesimde görme engelli bireylerin sosyo-ekonomik verileri ile girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi, hangi mesleklerde istihdam ve girişimcilik hakkında yeterli bilgiye ve kurumsal kapasiteye sahip değildir. Bu anlamda öncelikle kendi kurumumuz ve paydaşlarımız olan girişimcilik konusunda temel paydaşlarımız MEVKA, İŞKUR, KOSGEB görme engelli bireyler ile ilgili temel bilgileri elde etmesi, bu bilgiyi doğru şekilde öğrenmesi ve yukarıda belirtilen tüm planlardaki faaliyetleri SMART yaklaşımı ile gerçekleştirebilmeleri için araştırma yapılmıştır.

Bu araştırmanın amacı; “Görme Engelliler Sosyo-Ekonomik ve Girişimcilik Düzeyi Analizi Araştırması” kapsamında görme engelli bireylerin sosyo-ekonomik ve girişimcilik düzeyleri ile ilgili bilgileri öğrenmeleri ve kurum bünyesinde paydaşlarımız ile bilgi alışverişi sağlayarak engelli bireylerin sosyal entegrasyonu sağlamaktır.

Engelliliğin Tanımı

Türk Hukukunda 5378 Sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 7.7.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş olup özürlü bireyi “Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlüğü olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi olarak tanımlanmıştır.” Tanımlamaya baktığımızda, özürlü birey olarak yapılan tanımlamanın aslında Dünya Sağlık Örgütü’nün engelli birey olarak yaptığı tanımlamaya daha uygun olduğu görülmektedir. Çünkü yukarıda belirttiğimiz gibi Dünya Sağlık Örgütü, en son yaptığı 2001 tarihli tanımlamada engelliliği (disability) her türlü özürlü, faaliyet yoksunluğu veya sosyal hayata katılımdaki kısıtlamayı kapsayacak (sosyal dezavantaj) şekilde tanımlanmaktadır (Çınarlı, 2008: 7).

Engellilere Yönelik Yasal Haklar

Anayasanın 10 Maddesine ilave edilen (2010 yılı referandumunda) cümlede pozitif ayrımcılık gereği "engelliler hakkında alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olamayacağı" ifadesi yer almaktadır.

- Anayasanın 42. maddesi 8. fıkrası; “Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır”.
- Anayasanın 49. maddesi; “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir.”
- Anayasanın 50. maddesi 2. fıkrası;" Bedenî veya ruhî yetersizliği olanların çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar".
- Anayasa 70. madde; “Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir” .
- Anayasa 70.Madde 2. fıkra; “Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.”
- 5378 Sayılı Engelliler Yasası Madde 15;" Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları

dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır."

Engelli hakları konusundaki taleplerimizin yasal dayanaklarını Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesinden. Anayasa ve 5378 Sayılı Engelliler Yasasında yer alır.

Engelli çalışanlar hakkında 2014 EPSS Yönetmeliğinde aşağıdaki hükümler yer alır:

- MADDE 16 (1) Kamu kurum ve kuruluşları çalışma yerlerini ve eklentilerini, engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirmek, engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak gerekli tedbirleri almak ve engellilerin görev yaptıkları kadronun gereği olan işleri yapabilmeleri için engel durumlarına göre gerek duyulan yardımcı ve destekleyici araç ve gereçleri temin etmek zorundadır

(2) Engelliler, engelliliklerini artırıcı ve ek engel getirici işlerde çalıştırılmaz.

- MADDE 10 (3) Engellilerin istihdam edileceği uygun münhal kadro bulunmadığı takdirde hizmet gereklerine ve genel hükümlere göre diğer münhal kadrolarda değişiklik yapılarak gerekli kadrolar temin edilir. Engelli personelin istihdam edileceği birimler engellilerin engel durumları dikkate alınarak ilgili kamu kurum veya kuruluşunca belirlenir (<http://www.diyalizmerkezleri.org/haberler/243/engellilerin-bilmesi-gereken-tum-yasal-haklar-ve-detaylari.aspx>).

Engelli Hakları

- Kamusal Haklarda İndirim
- Araç Alımlarında Ötv Ve Mtv Muafiyeti
- Engelli Çocuğu Olan Çalışanların Hakları
- Engelli Çalışanın Hakları
- Sosyal Yardım Hakları
- Tıbbi Malzeme Alımında Haklar
- Engelli Çocukların Özel Eğitim Hakkı
- Üniversitede Engelli Öğrencilerin Hakları

- Müze ve Ören Yerlerinde İndirim
- Ekpss 'ye Girme Hakkı
- Emlak Vergisi Muafiyeti
- Muayenede Öncelik Hakkı
- Devlet Tiyatrolarında İndirim
- Sağlık Raporu Alımı, Ücreti, Geçerlilik Süresi Ve İtiraz Hakkı
- Toki Kura Çekilişinde Haklar
- Engellilere Yönelik Kdv Muafiyeti
- Engelli Seçmenler
- Meslek Edindirme Hakkı
- Engelli Kimlik Kartı
- Orta Öğretimde Ortak Sınavlardan Muafiyet
- Korumalı İş Yerleri
- Belediye Hizmetleri
- Bakıma Muhtaç Yakını Olan Erbaş ve Erler Hakkında

Görme Engelliler Tanım ve Sınıflandırması

Görme engelliler körler ve az görenler olarak sınıflanır. Görme engelli denilince kör ve az gören anlaşılır. Görme engellinin (kör ve az gören) yaygın kabul gören iki farklı tanımı vardır. Bunlardan biri yasal, diğeri eğitsel tanımdır. Yasal tanım tıp alanında çalışanlarca ve sosyal güvenlik kurumlarınca benimsenirken, eğitsel tanım görme engelliler için öğretim düzenlemelerinin planlanması sırasında kullanılır. Yasal tanım nesneldir, eğitsel tanım öznel (Özyürek, s.129).

Kör ve Az Görenin Yasal Tanımları

Yasal tanıma göre kör; tüm düzeltmelerle birlikte olağan görme gücünün 1/10'ine yani 20/200'lik görme keskinliğine ya da daha azına sahip olan ya da görme alanı yirmi derecelik açıyı aşmayan kişilere denir. 20/200'nin anlamı, normal görme gücüne sahip bir kişinin 200 ayaklık (1 ayak: 0.3048 cm) uzaklıktan görebildiği bir şeyi, görme engelli kişinin ancak 20 ayaklık uzaklıktan ya da daha yakından görmesidir. Diğer bir deyişle, normal gören kişinin 6.1 m. den görebildiği büyüklükteki bir şeyi yaklaşık 60 cm. den ya da daha kısa bir uzaklıktan gören ya da hiç bir uzaklıktan göremeyen kişi, yasal tanıma göre kördür. Normal görme keskinliğine sahip olmakla birlikte ancak anahtar deliğinden ya da kapı aralığından bakıldığında görülebildiği kadarıyla görebilen kişi de kör olarak tanımlanır. Görüldüğü gibi, kör olarak tanımlanan kişi, nesneleri karaltılar halinde ya da nesnelerin bir bölümünü görebilen ya da hiç göremeyen anlamına gelir.

Yasal tanıma göre az gören, tüm düzeltmelerle birlikte görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan kişilere denilmektedir. Bunun anlamı, normal görme gücüne sahip bir kişinin 200 ayaklık uzaklıktan görebildiği bir şeyi az gören kişinin ancak 70 - 20 ayak arasındaki bir uzaklıktan görebilmesidir. Az gören çocuk çevresindeki nesneleri ancak yakınına giderek ya da gözüne getirerek kısmen fark eder, çevresine sanki kirli, buğulu ya da buzlu bir camın arkasından bakmaktadır(Özyürek, s.129).

Kör ve Az Görenin Eğitsel Tanımları

Kör, bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görmesi 1/10'dan aşağı olan, eğitim, öğretim çalışmalarında görmesinden yararlanması mümkün olmayandır. Az gören, bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görmesi 1/10 ile 3/10 arasında olan ve özel bir takım araç ve yöntemler kullanmadan eğitim, öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayanlardır(Özyürek, s.129).

Doğuştan Görme Engelli Olmak

Tüm görme engellilerin hiçbir şey görmediği konusundaki yaygın fikrin aksine tamamen görme engelli olanların sayısı, yasal olarak görme engelli sayılanların arasında küçük bir yüzdeliğe karşılık gelir (Hallahan & Kauffman, 2006). Birçok görme engelli, kısmen görebilmektedir. Görme engellinin görebilirliği belirli bir yüzde ile ifade edilebilir. Doğuştan görme engelli olanların çok büyük bir kısmı tamamen görme engellidir ancak doğuştan görme engelli olanların hepsinin tamamen görmediğini söyleyemeyiz, kısmen görme kaybını doğumundan itibaren taşıyanlar olabilir(Özyürek, s.129).

Dünyada ve Türkiye’de Görme Engelli Mevcut Durumu

2000 yılında dünyada 45 milyon insan görme engelliydi. Her yıl bu sayıya 1-2 milyon görme engelli eklenerek artmaktadır. Gelişmiş ülkelerde ileri yaşta her altı kişiden birinde yaşa bağlı görme engeli, gelişmekte olan ülkelerde ise çocukluk çağı görme engelliği önde gitmektedir. Her 5 görme engelinde birinin tedavi edilebilir olduğunu bilen Birleşmiş Milletler (BM) İsviçre Cenevre’de 1997 yılında VISION 2020 Görme Hakkı İnisiyatifini başlattı. Bu girişime paralel ülkemizde 1997 yılında Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde Körlükle Mücadele Ulusal Referans Merkezi (KÖMER) faaliyet göstermeye başladı. Dünyada körlüğün 2020 yılında 75 milyona yükseleceği hesaplanmaktadır. BM’in çabası ile körlüğün 25 milyona indirilmesi umulmaktadır (<http://www.turged.org.tr/bilgi.php?bid=3>).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin’in açıkladığı Türkiye engelli bireylerin verilerine göre; Türkiye’de ise 1 milyon 559 bin 222 engelli vatandaşımızın, 216.077’si görme engellidir (<https://www.haberturk.com/gundem/haber/830504-iste-o-harita>).

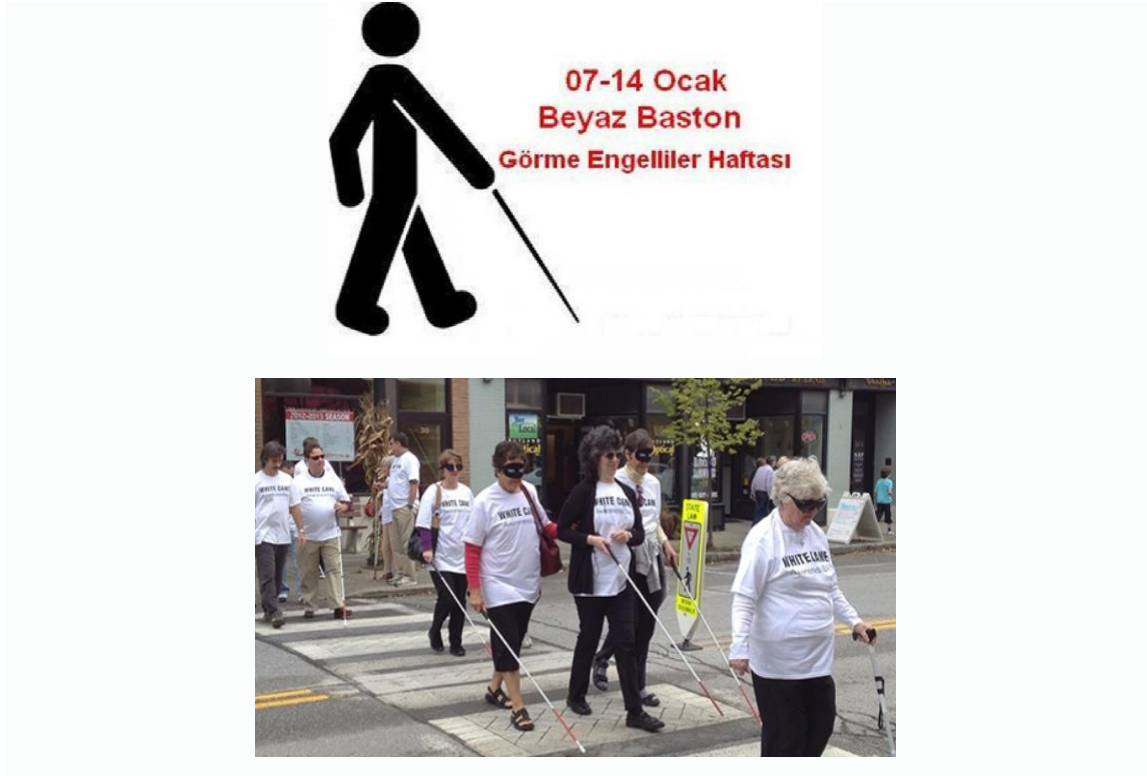
Yaşam Biçimleri ve Sosyal Hayatları

Görme engelli kişi, himayeye muhtaç, acınacak ve çaresiz bir insan değildir. Diğer insanların sahip olduğu olumlu ve olumsuz özelliklerin hepsi onda da mevcuttur. Görme engelliler arasında da başarılı olan, başarısız olan, bencil olan veya toplumun çıkarlarını

düşünen insanlar bulunabilmektedir. Kısacası görme engelli de herkes gibi bir insandır. Farklı yazı sistemi kullanarak o da aynı kitapları okur. Farklı metotlarla aynı bilgileri ve aynı eğitimi alır. Diğer insanlarla aynı okulları, aynı işyerlerini, aynı caddeleri, aynı eğlence yerlerini paylaşır. Özetle görme engelli olmak diğer insanlardan farklı bir kişiliğe sahip olmak demek değildir(<http://www.altinokta.org.tr/sayfalar.asp?sayfa=74>).

Düzenli bir çevrede bazı koşullar ve olanakların sağlanması halinde görme engellilerin de bir yerden bir yere kendi başlarına gidebilmeleri mümkündür. Görme engelliler kendi başlarına dolaşmak için beyaz renkli, metalden veya plastikten yapılmış bir baston kullanırlar. Bu baston katlanıp cebe ya da çantaya konulabilir. Baston kullanarak gezebilmek için özel bir eğitim gerekmektedir. Ancak bazı görme engelliler herhangi bir eğitim almadan da kendi kendilerine beyaz baston kullanımını öğrenebilmektedirler. Görme engelli çocuğu olan aileler, küçük yaştan itibaren bu çocuklarını baston kullanarak gezip dolaştırmaya alıştırmalıdır. Okullarda öğretmenler birinci sınıftan itibaren bu gibi çocukların baston kullanma alışkanlığı kazanmalarını sağlamaktadırlar. Aksi takdirde onlara ileri yaşlarda baston kullanımının benimsetilmesi zorlaşmaktadır.

Bazı gelişmiş ülkelerde görme engellilerin rahatça gezebilmeleri için özel olarak yetiştirilmiş rehber köpeklerde kullanılmaktadır. Ancak bu uygulama ülkemizde henüz mevcut değildir (<http://www.altinokta.org.tr/sayfalar.asp?sayfa=74>).

Şekil 01: Görme Engelliler-Beyaz Baston

Görme Engelliler ve Spor

Görme engelliler de gerekli eğitimi alarak sporun çeşitli dallarında çeşitli etkinlikler sürdürmektedirler. Görme engellilerin başarıyla yaptıkları spor dalları şunlardır: Futbol, golbol, yüzme, atletizm, güreş, showdoown, doğa yürüyüşleri, izcilik, binicilik, satranç vb. Görme engelliler futbol topuna ses çıkartabilecek çeşitli ekler yaparak ya da bu amaçla özel olarak üretilmiş olan sesli topları kullanarak futbol oynayabilmektedirler. Golbol görme engellilere özgü bir spor dalı olup, dörder kişilik iki takımın oturur vaziyette topu elle yuvarlayarak kaleye gol atma çabalarından oluşmaktadır.

Bugün itibariyle ülkemizde görme engelliler alanında 13 spor kulübü bulunmaktadır. Kurulan ilk ve en büyük spor kulübü Ankara Altı Nokta Spor Kulübüdür (<http://www.altinokta.org.tr/sayfalar.asp?sayfa=74>).

Şekil 02: Görme Engelliler ve Spor Aktiviteleri

Görme Engellilerin Eğitimi

Türkiye’de görme engellilere özel eğitim veren okullar sadece ilkokulda mevcut. Liselerde ve Üniversite’de öğrenciler kaynaştırma yöntemiyle normal lise ve üniversitelere yerleştiriliyorlar. Ayrıca ilköğretimde de kontenjan doluluğu gibi durumlarda normal okullara kaynaştırma yoluyla yerleştirilebiliyorlar. Özel eğitim okullarında öğrencilerin tamamı en az görme engelli. Birden fazla engeli olanlar da var ama görme engelli olma zorunlulukları var. Eğitim araç gereçleri, sınıf düzenleri, sosyal sınıf tanımları büyük ölçüde görme engellilerin ihtiyaçlarına göre dizayn edilmiş. Özel eğitimde uygulanan eğitim programı tek başına fen, matematik gibi derslerden ibaret değil, çamaşır yıkamadan ayakkabı giymeye kadar birlikte yaşamaya dair de öğrenimlere yer veriliyor. Türkiye’de görme engellilere özel eğitim veren sadece 17 ilkokul var (<https://dagmedya.net/2017/06/27/turkiyede-gorme-engellilere-ozel-egitim-veren-sadece-17-ilkokul-var/>).

Şekil 03: Türkiye’deki Görme Engelliler Okul Dağılımı

Turged’e göre ise 16 görme engelli ilkokulu vardır.

Görme Engelliler Okul Bilgileri

- 1- Oğuz Kaan Köksal Görme Engelliler İlköğretim Okulu Adana Seyhan 0322 256 49 54/ 256 65 45
- 2- Göreneller İlköğretim Okulu Ankara- Altındağ 0312 316 06 71/ 316 82 22
- 3- Mitat Enç Görme Engelliler İlköğretim Okulu Ankara-Y.Mahalle 0312 213 23 76/ 212 60 58
- 4- Yahya Çavuş Görme Engelliler İlköğretim Okulu Çanakkale-Gelibolu 0286 566 29 33/ 566 19 93
- 5- Denizli Görme Engelliler İlköğretim Okulu Denizli -Merkez 0258 377 11 45-46
- 6- Ali İhsan Arslan Görme Engelliler İlköğretim Okulu Diyarbakır 0412 228 78 14
- 7- Erzurum Görme Engelliler İlköğretim Okulu Erzurum 0442 342 42 80
- 8- Gap Görme Engelliler İlköğretim Okulu Gaziantep 0342 323 01 24/323 01 35
- 9- Veysel Vardar Görme Engelliler İlköğretim Okulu İstanbul- Sarıyer 0212 2011292-93
- 10- Türkan Sabancı Görme Engelliler İlköğretim Okulu İstanbul-Üsküdar 0216 6515002/6515008

11- Aşık Veyssel Görme Engelliler İlköğretim Okulu İzmir-Bornova 0232 3887382/3880441

12- Kayseri Görme Engelliler İlköğretim Okulu Kayseri-Kocasinan 0352 3510404

13- Ertuğrul Gazi Görme Engelliler İlköğretim Okulu Kahramanmaraş 0344 2155531/2155108

14- Selçuklu Görme Engelliler İlköğretim Okulu Konya-Selçuklu 0332 2410442/2410792

15- Cemil Meriç Görme Engelliler İlköğretim Okulu Niğde 0388 2323220-21

16- Mehmet Akif Ersoy Görme Engelliler İlköğretim Okulu Tokat 0356 2280730/2280458

Görme engellilerin eğitimde kullandıkları alfabe ise Görme engelliler alfabesi, başka bir adı Braille alfabesi, diğer adı da Körler alfabesidir. Louis Braille tarafından 1821 yılında geliştirilmiş ve görme engellilerin okuyup yazmaları için kullanılan alfabedir. Dikdörtgen düzen üzerine dizilerek altı kabartılarak oluşturulan bir alfabe düzeneğidir. Her iki kolonda üçer nokta oluşturulur (<https://alfabe.gen.tr/gorme-engelliler-alfabesi.html>).

1	2	3		4	5	6	7		8		9	0
A	B	C	Ç	D	E	F	G	Ğ	H	I	İ	J
K	L	M	N	O	Ö	P	Q	R	S	Ş	T	U
Ü	V	W	X	Y	Z	.	.	:	:	?	!	-
*	/	+	-	=	...							
BÜYÜK HARF	SAYI İŞARETİ	KONUŞMA İŞARETİ	ŞİİR İŞARETİ		"	"	{	}	^	*		

Şekil 04: Görme Engelliler Alfabesi

Görme Engelliler ve İş Durumları

Görme engellilerin başarılı olduğu alanlar, kendilerine sağlanan olanaklara ve teknolojik gelişmelere göre değişmektedir. Bu nedenle görme engellilerin çalıştığı ve başarılı olduğu meslekler ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Görme engellilerin yapabileceği işler ve meslekler arasında avukatlık, müzisyenlik, sosyal, fen ve matematik, edebiyat, din, felsefe yabancı dil dallarında öğretmenlik; ekonomi, sosyoloji, psikoloji dallarında uzmanlık; çeşitli kurumlarda yöneticilik, yazılı veya sözlü tercümanlık, bilgisayar operatörlüğü ve programcılığı, sekreterlik ve telefon santralcilliği, danışma memurluğu, radyo televizyon ve gazetecilik görevleri, montajcılık, bazı tamir işleri, paketleme ve çeşitli el işleri vb. sayılabilir(<http://www.altinokta.org.tr/sayfalar.asp?sayfa=74>).

Şekil 05: Görme Engelliler İş Durumu

DPB'nin 2016'da açıkladığı verilere göre 43 bin 151 engelli memur kamu kurumlarında çalışmaktadır. Kamu kurumlarında en çok 13.541 ortopedik engelli çalışmaktadır. İkinci sırada çalışan en çok engelli grubu ise 9 bin 137 kişi ile görme engelliler yer almaktadır (<https://www.engellihaber.org/kamu-kurumlarinda-en-cok-hangi-engelli-grubu-calisiyor.html>).

Tablo 01: İstihdam Edilen Görme Engelliler Engel Grubuna Göre Dağılımı

Engel Grubu	Kadın	Erkek	Toplam
Dil ve Konuşma	102	304	406
Görme	2022	7115	9137
İşitme	756	1885	2641
Ortopedik	3442	10099	13541
Ruhsal ve Duygusal	208	910	1118
Kronik	877	2956	3833
Zihinsel	342	1717	2059
Sınıflanamayan	2246	8170	10416
Toplam	9995	33156	43151

Konya'daki Engellilerin Durumu

Tüm hizmetlerinde insan merkezli projeler üreten Konya Büyükşehir Belediyesi, şehir merkezinde engellilerin ulaşımını kolaylaştıracak çeşitli düzenlemeler gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile 2008 yılında imzalanan protokol ile başlatılan Örnek Engelsiz Kent Projesi'nin Sevgi ve hoşgörü şehri olan Konya'da böyle bir projeyi Türkiye'de ilk başlatan şehir olması hem Konya, hem de engelliler için çok önemlidir. Engelsiz Kent Projesi kapsamında kentsel yerleşim alanında kavşaklar başta olmak üzere farklı bölgelerde rampalar oluşturularak kaldırım düzenlemeleri yapıldı. Yoğun trafikte engelli araçları ve bisiklet ile ulaşımı emniyetli bir hale getirmek amacıyla 114 kilometreden fazla ayrılmış engelsiz yol oluşturuldu. Konya merkezde yoğun olan kavşaklarda 210 adet akustik sinyalizasyon sistemi uygulanırken; 61 adet alçak tabanlı, yana yatabilen, engelli rampası ve tekerlekli sandalye sabitleme sistemi bulunan otobüs alındı. Görme engellilerin kamusal alanda her türlü kamu hizmetine engelsiz bir hat üzerinden ulaşılabilmesi ve bu hatlar ile ilgili yönlendirmelerin yapılabilmesi için de çalışmalar yapılıyor. Yapılan yatırımlarla Konya'yı dünyaya taşımaya çalışırken aynı zamanda yeryüzündeki en önemli engelsiz şehirlerden birini oluşturmaya çalışıyoruz. Bütün hedeflerinin engelsiz belediyecilikte Türkiye'nin dünyaya model olarak sunabileceği bir şehri tam olarak oluşturmaktır.

Konya'daki özürlü sayısına bakıldığı zaman ise, birçok kurumun elinde farklı kaynaklar yer almaktadır. Buna göre, Konya Valiliği, Konya Milli Eğitim Müdürlüğü, Konya Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi ve Konya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı verileri aşağıdaki gibidir (Küçüktağı, 2012).

Tablo 02: Görme Engelliler Dağılımı

Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemine Kayıtlı Engelli		
Engel Grubu	Birey	Yüzde
Ortopedik	2377	30,0
Zihinsel	1710	21,6
Konuş-İşitme	1071	13,5
Görme	1017	12,8
Diğer	1744	22,0
Toplam	7919	100,0

Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Yardım Engelli Dağılımı		
Engel Grubu	Birey	Yüzde
Karatay	666	30,4
Meram	656	30,0
Selçuklu	868	39,6
Toplam	2190	100,0

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin "Konya'da Engelli Bireylerin Zorluklarının Araştırılması" adlı araştırma bulgularına göre;

Tablo 03: Görme Engelliler Zorluk Araştırması

Özür Grubu	Çok	Biraz	Hiç Memnun	Toplam
Dil Konuşma	85,0	10,0	5,0	100
Ortopedik	87,5	5,0	7,5	100
Görme	67,5	27,5	5,0	100
İşitme	70,0	25,0	5,0	100
Zihinsel	95,0	5,0	0,0	100

Konya’da Çalışan Engelli Memur Sayısı

Kamuda 11 bin 529 kadın, 37 bin 418 erkek olmak üzere 48 bin 947 engelli, memur statüsünde istihdam ediliyor. Ankara, 5 bin 42 kişiyle en fazla engelli memur istihdam edilen il oldu. Konya’da ise bin 348 engelli memur bulunuyor (http://www.konhaber.com/haber-konya_da_calisan_engelli_memur_sayisi_aciklandi-720065.html).

Görme Engelliler için Yapılmış Projeler

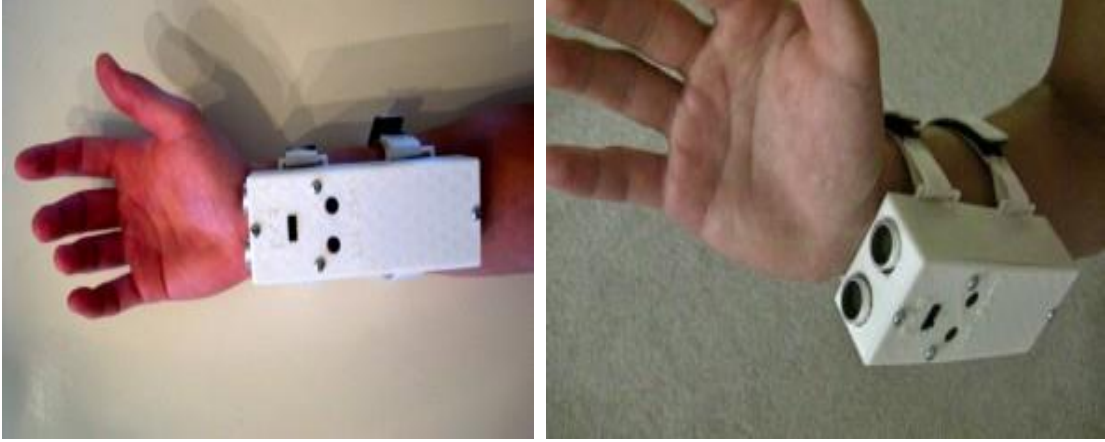
1. Görme Engellilerin Hayatını Kolaylaştıracak Proje

Kütahya’nın Simav ilçesinde, Dumlupınar Üniversitesinde Simav Teknoloji Fakültesi Elektrik, Elektronik Bölümü son sınıf öğrencisi Emre Selçuk Demir, sensörler yardımıyla görme engelliye gitmek istediği yere güvenli bir şekilde ulaştıracak konuşan baston imal etmişlerdir. Simav Teknoloji Fakültesi Elektrik, Elektronik Bölümü son sınıf öğrencisi Emre Selçuk Demir, Türkiye’de bir ilk olduğuna inandığı renk ayrımı özelliğine sahip ve bu özellikleri kullanıcısına 2 saniyede bir aktarmak suretiyle onun yaşamını kolaylaştıran konuşan bastonunu okulunu bitirme projesi olarak yaptığını söyledi. 3 aylık bir çalışmanın sonucu sensörler, mini kulaklık ve hafif metal bir çubuk kullanarak yoldaki renkleri ayırabilen ve bunu 2 saniyede bir kullanıcısına aktarabilen bir baston icat ettim. Baston, kullanıcının, görme engellilerin ulaşımının daha rahat ve güvenli olması için kaldırımlara çekilen sarı ve kabartmalı bantlardan gitmesini sağlıyor. Sarı bantın dışına çıkarsa baston bunu mekanik ses efektiyle bildirmiş oluyor. Böyle bir baston henüz icat edilmedi. (<https://www.haberler.com/gorme-engellilerin-hayatini-kolaylastiracak-proje-9706476-haberi/>).

2. Görme Engelliler İçin Ultrasonik Radar Projesi

Bu projede görme engelliler için geliştirilen ultrasonik radar sistemini göreceğiz. Temel olarak ultrasonik sensör cisimlere olan mesafeyi ölçer. Mesafe uzaksa alarm uzun aralıklarla çalar mesafe kıaldıkça aralıklarda kısalarak kullanıcıyı uyarır. Alarm çalma hızı arttıkça mesafesinde azaldığını anlayan kullanıcı yönünü değiştirerek engel olmayan

yönü bularak yoluna devam eder (<https://www.projehocam.com/gorme-engelliler-icin-ultrasonik-radar-projesi/>).

Şekil 06: Görme Engelliler Ultrasonik Radar Projesi

3. Görme Engelli Futbol

Sesi Görenler Futbol Ligi ve B1 Milli Futbol Takım Sponsorluğu Turkcell olarak görme engelli sporlarını tabana yayarak görme engelli vatandaşlarımızın hayatın içinde daha fazla yer almasına katkı katkıda bulunmak amacıyla Görme Engelli Spor Federasyonu’nun ana sponsoru olarak görme engelli futboluna katkıda bulunuldu. Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu işbirliğiyle Görme Engelli Futbol Milli Takımı ve ‘Sesi Görenler Ligi’ne de destek vermeye başlandı (<https://www.turkcell.com.tr/tr/hakkimizda/sosyal-sorumluluk/spor/gorme-engelli-futbol/>).

Şekil 07: Görme Engelliler Futbol Projesi

4. Görme Engelliler İçin Zeka Küpü

Zeka küpü oyuncağı bilindiğı gibi renklerle ayırt edilir ama görme engelli bir arkadaşımız bu renkleri fark edememektedir. Bu projemiz görme engelliler için olacaktır. Projemizde birçok kişinin severek oynadığı bir oyuncağı görme engelli arkadaşlarımız için kullanışlı hale getirilecektir. Bildiğiniz gibi rubik küpü , zeka küpü olarak da bilinir. Bu oyuncakta renkleri aynı köşede toplamaya çalışırız. Ancak görme engellilerin bunu yapabilmesi imkansızdır. Bunun için küpün üzerine 3D yazıcıdan çıktı alınarak yapıştırılmış çıkıntılar yerleştireceğiz. Bu sayede görme engellilerin anlayabileceğı bir oyuncak haline dönüşecektir. Bu projedeki mantık başka alanlarda da kullanılarak görme engellilerin hayatlarını kolaylaştıran uygulamalar yapabiliriz (<https://www.projihocam.com/gorme-engelliler-icin-zeka-kupu/>).

Şekil 07: Görme Engelliler Zeka Küpü Projesi

5. Görme Engelliler İçin “Görünen Duraklar” Projesi

Görme engellilerin eğitime, öğretime, sosyal yaşama ve kültürel alanlara eşit şekilde katılımlarına destek olmak üzere Hacettepe (HÜ) Teknokent tarafından “Akıllı Otobüs Durakları – Görünen Duraklar” projesi yapılmıştır. Hacettepe Teknokent’teki klinik şirketi tarafından hazırlanan “Görünen Duraklar” projesi kapsamında geliştirilen yazılım ve donanım sistemiyle kişi, duraklar üzerinde yer alacak elektronik etiketler sayesinde sesli olarak yönlendirilecek ve gitmek istediği durağı başka bir yardım almadan bulabilecek. Söz konusu sistemle kişi, ulaştığı durağa ait otobüslerin hat bilgilerini, durağa mesafelerini ve tahmini varış sürelerini de sesli olarak dinleyebilecektir. Sistem, kişinin durağa geldiğini otomatik olarak algılayacak ve durakta otobüse binmek isteyen bir görme engelli kişinin bulunduğu uyarısını da şoföre iletecektir (<https://www.ntv.com.tr/saglik/gorme-engelliler-icin-gorunen-duraklar-projesi,Hz4ykl7NdEucDRgTq4feAw>).

Şekil 08: Görme Engelliler Görünen Duraklar Projesi

6. Görme Engelliler Eğitim Projesi

Görme Engelliler Eğitim Projesi, Ekim 2004’te yaklaşık 10 gönüllü ve 20 görme engelli öğrenciyle faaliyetine başlayan, görme engelli insanlar için toplumda bir farkındalık uyandırmak amacıyla başlatılmış önemli bir projedir. Cumartesi ve pazar

günleri Altınokta Körler Derneği, Çankaya Belediyesi Görme Engelliler Spor Kulübü ve Mitat Enç Görme Engelliler Ortaokulu ile işbirliği içerisinde belirli saat aralıklarında görme engellilerle buluşarak onlara manevi destek olmakla birlikte ders takviyesi yapılmaktadır. Görme engelli gençlerin üniversite ve kamu sınavlarına hazırlanmasında yardımcı olunmaktadır. Sosyal ve kültürel içerikli eğlenceli etkinlikler de GÖREP kapsamındadır. Görme engellilere hayatlarına yön verebilecekleri alanlarda destek sağlamak, gönüllerimiz için büyük bir huzur ve mutluluk kaynağıdır (http://tdp.bilkent.edu.tr/?page_id=576).

Şekil 09: Görme Engelliler Eğitim Projesi

7. Görme Engelli Bireyler İçin Kızılötesi Erken Uyarı Sistemi

Bu proje ile görme engelli bireylerin günlük hayatta yaşayabilecekleri bir bireye ya da engele çarpma, düşme sorunlarını en aza indirebilmek ve görme engelli bireylerin toplum içerisindeki yerlerini güçlendirmek amaçlanmaktadır. Erken uyarı sisteminin ses ve titreşim yolu ile uyarı vermesini isteniyordu bunun için titreşim motoru ve buzzer kullanılmıştır. Engellerin algılanabilmesi için kızıl ötesi sensör kullanılmıştır. Güç olarak ise 300 Mah değerinde Li-ion sarj edilebilir batarya kullanılmıştır. Ayrıca frekans, güç, gerilimi sabit tutabilmek için regülatör ve gelen 7,4V enerjiyi 5V'a düşürebilmek için volt regülatör kullanılmıştır. İlk prototif cihazımızı sanal ortamda tasarladık ve 3D baskı

teknolojisi ile bastırılmıştır (<http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/content/gorme-engelli-bireyler-icin-kizilotesi-erken-uyari-sistemi>).

Şekil 10: Görme Engelliler Kızılötesi Erken Uyarı Sistemi Projesi

8. Görme Engellilere Alışverişte Kolaylık Sağlayacak Proje

Manisa'nın Akhisar Bilim ve Sanat Merkezi'nde Kodla(Ma)nisa projesi çerçevesinde yazılım üzerinde çalışmalar yapan Altı Eylül Ortaokulu 8. sınıf öğrencileri Şule Bilgiç (13) ile Berke Aydın (13) görme engellilerin alışverişteki sorunlarına çözüm bulmak için 'Alışverişin Gözü Kör Olmasın' projesi kapsamında geliştirdikleri android yazılım sayesinde, görme engelliler, alışverişlerinde etiketini okutarak, ürünün rengi, fiyatı, ağırlığı, cinsi konusunda sesli olarak bilgi alabileceklerdir. Geliştirilen telefon kılıfı ile reyondaki ürünü barkodunun belli bir mesafeden okutularak daha iyi sonuç alınmasını sağlamaktadır. Kılıfın arkasındaki bir aparat ile ürünün barkodu 7.5 santimlik mesafeden okunmasını sağlıyor. Böylece görme engelli vatandaşlarımız ürün hakkında istediği bilgiye sahip olmaktadırlar (<http://www.hurriyet.com.tr/gorme-engellilere-alisveriste-kolaylik-saglayac-40603458>).

Şekil 11: Görme Engelliler Alışveriş Projesi

9. Görme Engelliler İçin Telefon Kütüphanesi Projesi

Boğaziçi Üniversitesi Görme Engelliler Teknoloji Laboratuvarı (GETEM)'in Türk Telekom ile yapılan işbirliği sonucu, Türkiye'nin ilk telefon kütüphanesini hayata geçirilmiştir. Telefon Kütüphanesi Projesi ile yüzlerce sesli kitap 0 800 219 91 91 numaralı telefon üzerinden görme engelli GETEM üyelere ücretsiz olarak sunulmaya başlamıştır. GETEM ve Türk Telekom işbirliği ile hayata geçen Telefon Kütüphanesi Projesi kapsamında görme engelli üyeler GETEM'deki yüzlerce kitabı ücretsiz olarak dinleyebilecektir. Görme engelli tüm vatandaşlarımız GETEM'e engelli olduklarını belgeledikleri rapor veya engelli kimlik fotokopilerini yollayarak üye olduktan sonra aldıkları şifreleri ile sesli kitaplara ücretsiz olarak erişebileceklerdir. Sadece ev telefonları üzerinden faydalanılabilecek olan Telefon Kütüphanesi Projesi'nin kullanıcıları; dilediği kitabı seçme, bir sonraki ayımda kaldığı yerden devam etme veya bölümler arasında ileri geri gidebilme gibi seçeneklere de sahiptirler (<https://www.engelliler.biz/forum/diger/80776-getem-den-gorme-engelliler-icin-telefon-kutuphanesi.html>).

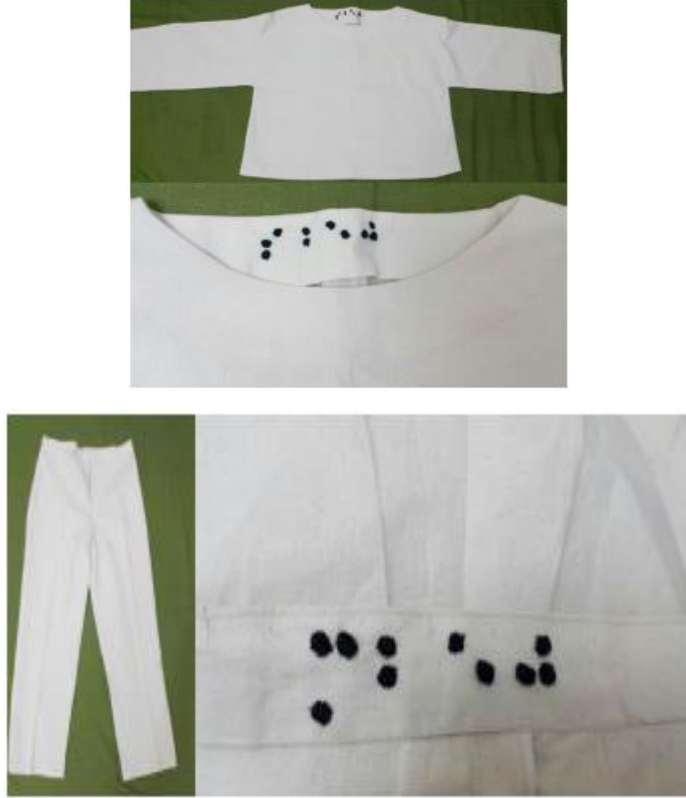

Şekil 12: Görme Engelliler Kütüphane Projesi

10. Görme Engelli Bireylerin Günlük Yaşamını Kolaylaştırmak Adına Bir Önerme: Braille Alfabeli Giysiler

5387 sayılı Engelliler Kanunu'na göre doğuştan veya sonradan çeşitli nedenlerden dolayı bedensel, zihinsel vb. yeteneklerini kaybeden kişiler olarak tanımlanan engellilik kavramı; bireylerin gündelik ihtiyaçlarını karşılamada ve sosyal yaşama ayak uydurmakta güçlük çekmesi gibi sorunları beraberinde getirmiştir. Bireyin hangi yeteneğini kaybettiğine göre oluşan engellilik türlerinden görme kaybı olan kişilerin ele alındığı araştırmada, Ulusal Engelliler Veritabanı'ndan (SGK, 2012) edinilen veriler sonucunda engel grubu görme olan kişi sayısının 216.077 olduğu saptanmıştır. Tüm engel gruplarında olduğu gibi görme engellilerin de yaşamlarında karşılaştıkları birçok zorluk bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar neticesinde, yaşamı kolaylaştırıcı çalışmaların ortopedik engelliler üzerine yoğunlaştığı, görme engelliler için yürütülen çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Bu bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmak, başkalarına bağımlı olmadan hayatlarını sürdürebilmeleri için açık ve kapalı alan düzenlemeleri, ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanmalıdır. Bireylerin günlük yaşamında önemli bir yere sahip olan giyim kavramı engelli olmayan bireyler üzerinden ele alınan bir konu olması sebebiyle, görme engellilerin giysi seçiminde renk, beden, cinsiyet, model gibi özellikleri ayırt etmekte zorlanmaları önemli bir sorun alanını teşkil etmektedir. Bu bağlamda bireylerin giysi satın alırken veya giysi dolaplarından kıyafetlerini arayıp bulma konusunda sıkıntı yaşamalarından hareketle, giysilerinin renklerini ve bedenlerini ayırt edebilecekleri tasarımlar ortaya koymak bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Braille alfabesindeki harf, sayı ve noktalama işaretlerini oluşturan

noktalar giysilerin görünebilecek yerlerine işlenerek bireyin giysilerinin özellikleri hakkındaki bilgilere sahip olmasıyla engelli bireylerin yaşam kalitesini arttırması bakımından araştırma önem arz etmektedir (Özsan vd. 2017: 93).

Şekil 13: Görme Engelliler Braille Alfabeli Giysiler Projesi

11. Mevlana Kalkınma Ajansı-Teknik Destek Hibe Programı-Türkiye Görmeyenleri Koruma Derneği Konya Şubesi -“TR52-16-TD01/ 0015 Hoşgörü Başkentinde Engelsiz Çağrıya Kulak Ver” PROJESİ

Proje ile 30 engelli vatandaşımız, Çağrı Merkezi elemanı mesleği hakkında bilgi sahibi oldu ve Konya'da bu alanda çok fazla iş imkanı olan bu meslek ile yeni bir iş sahası oluşturulmuştur. Böylelikle iş hayatına engelli vatandaşlarımızın katılması sağlandı ve sosyal kalkınma açısından projemiz örnek oldu. Engelli vatandaşlarımızın eğitim süresince sosyalleşmesi, kurumumuz imkanlarından ve hizmetlerinde bilgi sahibi olması sağlandı. Böylelikle sadece eğitim boyutu değil aynı zamanda sosyo-kültürel açıdan da proje beklenen sonuçlara ulaştı. Tamamlanan eğitim çalışmaları sonunda engelli

vatandaşların istihdam edilmesi konusunda farkındalığı artan çalışanlarımız ve üyelerimiz ile Katma değeri yüksek hizmet üreten, orta ve uzun vade de Konya'mızın sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlanmaktadır.

Şekil 14: Proje Uygulama Eğitimi

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Görmeyenleri Koruma Derneği Konya şubesi 1994 yılında faaliyete geçmiştir. Şems-i Tebrizi Mahallesi Osman Bey Sokak İstanbul İşhanı Kat:3 No:304 Karatay/KONYA adresinde hizmet vermektedir.

Bu araştırmanın amacı; “Görme Engelliler Sosyo-Ekonomik ve Girişimcilik Düzeyi Analizi Araştırması” kapsamında Konya’da yaşayan görme engelli bireylerin sosyo-ekonomik ve girişimcilik düzeyleri ile ilgili bilgileri öğrenmek ve kurum bünyesinde paydaşlarımız ile bilgi alışverişi sağlayarak engelli bireylerin sosyal entegrasyonu sağlamaktır.

Bu çerçevede araştırmayla Konya’da yaşayan görme engellilere dikkat çekmek gerekmektedir. Görme engellilerin sosyo ekonomik durumunun ölçülmesi, programlarının ve politikalarının belirlenmesi, buradaki eksikliklerin tespiti, ihtiyaçlarının belirlenmesi ve girişimcilik düzeyinin ölçülmesi önem taşımaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma için anket yöntemi uygulanmıştır. Anket yöntemi kullanılmasının sebebi, Konya’daki görme engellilerin sosyo ekonomik durumunu sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Kişi anketleri “Yüz yüze anket ve telefonla anket” şeklinde gerçekleştirilmiştir. Konya da yaşayan görme engellilerin görüşlerinin veri olarak toplanması en sağlıklı şekilde gerçekleştirilecek yöntemlerden birisi de anket yöntemidir. Araştırmaya konu olan grup; Konya ve ilçelerinde Görmeyenleri Koruma Derneği Konya Şubesi üyeleri ve diğer görme engellilerdir.

Evren ve Örneklem Seçimi

Örnek sayısının belirlenmesinde katlanılabilir hata oranı Hurst’ın da (1994) belirttiği gibi matematiksel bir kavram olan hata oranı araştırmaya konu olan toplulukla örnek olarak seçilen kitlenin uygunsuzluğunu gösterir ve genellikle araştırmacının önceden tahmin etmesi gerekir. Katlanılabilir hata oranı çoğunlukla %3 ile 5 arasındadır.

Örneklemin çok küçük olması durumunda araştırma sonuçlarının evren için genellenebilmesi güçleşir. Betimsel araştırmalarda minimum %10 örneklem alınır, küçük evrenlerde ise %20’ye ihtiyaç duyulur. Korelasyon çalışmalarında en az 30, nedensel kıyaslamalarda her gruptan en 30’ar eleman gereklidir. Deneysel araştırmalarda ise, her grupta 15’er denek gibi az sayıda denek olması sonuçların geçerli olmasını sağlayabilir. Bazı çevreler ise deneysel araştırmalarda her grupta en az 30’ar deneğin bulunmasını önermektedir. Ancak örnek büyüklüğünün fazla olması fazla olması sonuçların güvenilirliğini artırır (Gay, 1987; akt. Arlı ve Nazik, 2001:77).

Araştırmada katlanılabilir hata oranı %5 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, araştırmalarda yapılan çalışmaların bir güven aralığında olması, araştırmanın güvenilirliği açısından büyük önem arz etmektedir. Araştırmacılar tarafından kabul edilen güven

aralığı +/- %2,5'tir. Başka bir deyişle %95 güven aralığıdır. Z değeri buna bağlı olarak 1,96 olarak saptanmıştır.

Örneklem büyüklüğü için iki yöntemde kullanılabilir. Bunlardan ilki, örneklem büyüklüğü tablosudur:

Tablo 04: İstihdam $\alpha= 0.05$ için Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyük- lükü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s.50

İkinci yöntem ise; evrendeki eleman sayısı biliniyorsa örneklem hesaplama yöntemidir;

$$n = \frac{N t^2 p q}{d^2(N-1) + t^2 p q}$$

$$n = \frac{N t^2 p q}{d^2(N-1) + t^2 p q}$$

Formülleri uygulanır. Formüllerde

N= Evrendeki birey sayısı

n= Örnekleme alınacak birey sayısı

p= İncelenecek olayın görülüş sıklığı (olasılığı)

q= İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (1-p)

t= Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer

d= Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen $\pm$ sapma olarak simgelenmiştir.

N= 345

p= 0.50

q= 0.50

t= 1.66 (tablo t değeri)

d= 0.05

$$n = \frac{500 \cdot (1,66)^2 \cdot 0,50 \cdot (1-0,50)}{0,05^2 \cdot (500-1) + (1,66)^2 \cdot 0,50 \cdot (1-0,50)}$$

n=177,88

Örneklem, evrenin %10 nu aştığı için sonlu ana kütle düzeltme formülü uygulanır

$$n_c = \frac{nN}{N + n - 1}$$

$$n = \frac{177 \cdot 500}{500 + 177 - 1}$$

n=106,20 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle bu araştırma için **130** örneklem yeterlidir. Ancak değerlendirmeye alınan anket sayısı 320'dir.

Anket Sorularının Hazırlanması ve Dizaynı

Sorular sosyo-ekonomik düzey ölçeğine göre daha önce yapılmış anket soruları, Görmeyenleri Koruma Derneği Konya Şubesi ve uzmanlar tarafından ortaklaşa hazırlanmıştır.

Anketlerin soru kısmına geçilmeden önce, anketle ilgili olarak;

- Anketin amacı,
- Gizlilik sözü,
- Teşekkür ifadeleri vurgulanmıştır.

Anketin Pilot Uygulaması, Test Edilmesi ve Uygulaması

Anket sorularının oluşturulmasından sonra, anket hatalarını belirlemek, anketin güvenilirliği ve geçerliğini test etmek amacıyla anketin pilot uygulaması yapılmıştır. Üyelere yönelik anketin pilot uygulaması 15 kişi üzerinde yapılmıştır. Yapılan ankette, ortalama cevaplandırma sürecinin 15 dakika olduğu görülmüştür. Anketin maddelerinin gözden geçirilmesinden sonra, anket sorularının son şekli verilmiştir.

Anketlerin uygulaması 2018 yılı Temmuz-Ağustos aylarında yapılmıştır. Anketin gerçekleştirmesini araştırmacı dahil 3 kişi yapmıştır. Ankete geçilmeden önce, anketin amacı, nasıl yapılacağı, sorular üzerinde değerlendirme, görüşme yapılma şekli ve iletişim kurma üzerine “Anketör eğitimi” verilmiştir. Anketörlerin getirdiği anketlerin doğru olup olmadığını tespit için kontrol grubu oluşturulmuştur. Anketler içinden bazıları seçilerek kontrolü gerçekleştirilmiştir. Anketler, bireysel anket şeklinde yüz yüze ve telefonla uygulanmıştır.

Analiz Yöntemi

Anketler Sosyal Bilimlerde yaygın olarak kullanılan “Statistical Package For The Social Science” (SPSS) isimli bilgisayar programın 23.0 versiyonu ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizlerde yüzde, ortalamalar, kullanılmıştır. Her ankete geri dönüş sırasına göre numara verilmiştir. Numara vermenin amacı, hatalı girilebilecek veya sorun olan anketin kolayca tespit edilmesidir. Anket formlarını girirmeden önce, veri formu oluşturulmuştur. Gelen anketler veri tabanına, veri anahtarı yapılarak kodlanmıştır. Açık uçlu sorular içinde anketlerde verilen cevaplara göre bir anahtar tablo oluşturarak kodlama yapılmıştır.

Ankette Karşılaşılan Sorunlar ve Genel Değerlendirme

Anket çalışmasında bir kısım görme engelli anketi çeşitli sebeplerle cevaplamamışlardır. Bir kısım görme engelliye de ulaşılammıştır.

Anketlerin Analizleri

Anketlerin analizleri frekans dağılımı şeklinde yapılmış olup, aşağıdaki tabloda sıklık, yüzde ve toplam yüzdeleri gösterilmiştir. Her tabloda önemli veriler işaretlenmiştir.

Ailenizdeki birey sayısı					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Yalnız yaşıyorum	12	3,8	3,8	3,8
	2-3 kişi	68	21,2	21,2	25,0
	4-5 kişi	180	56,2	56,2	81,2
	6-7 kişi	60	18,8	18,8	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

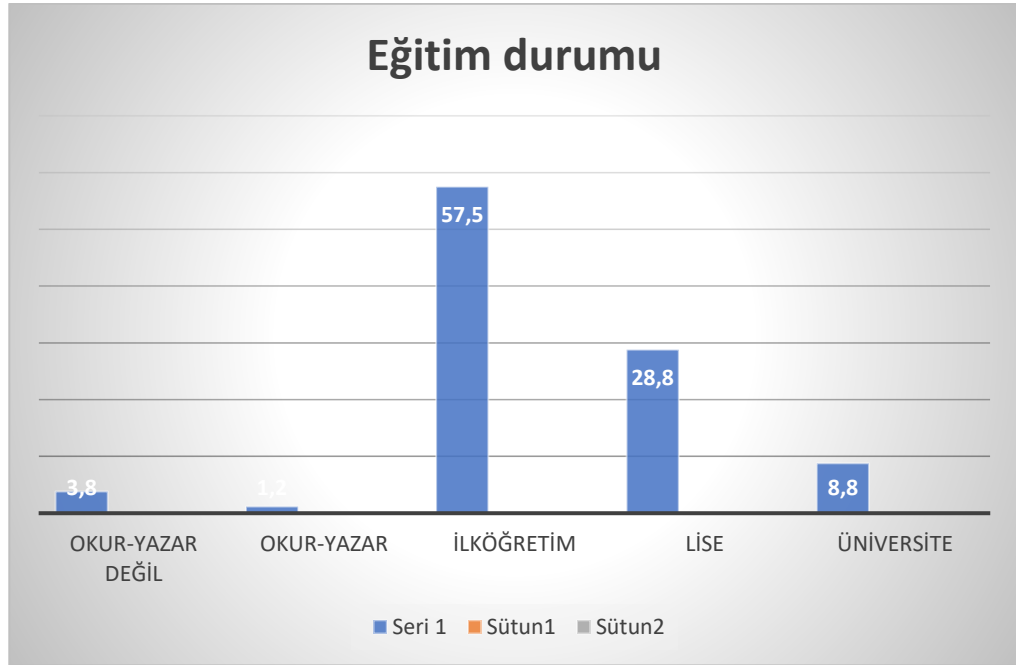
Araştırmaya katılanların %56,2'si 4-5 kişilik aile, %21,2'si 2-3 kişilik aile, %18,8'i 6-7 kişilik aile ve katılımcıların %3,8'i ise yalnız yaşadığı görülmektedir.

Hane içinde kimler getiren bir işte çalışmaktadır?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Baba	220	68,8	83,3	83,3
	Anne	12	3,8	4,5	87,9
	Erkek çocuk	24	7,5	9,1	97,0
	Kız çocuk	8	2,5	3,0	100,0
	Toplam	264	82,5	100,0	
	Cevapsız	56	17,5		
Toplam		320	100,0		

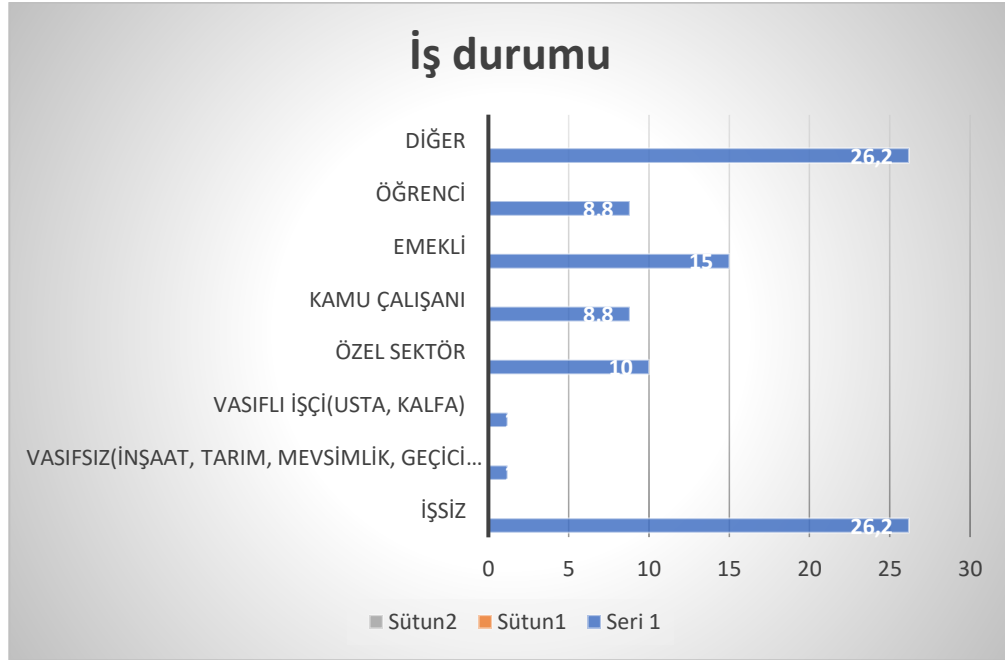
Katılımcıların hane içinde kimlerin gelir getiren bir işte çalıştığına bakıldığında, %83,3'lük değer ile baba, sonrasında sırası ile %9,1 ile erkek çocuk, %4,5 ile anne son olarak %3,0 ile kız çocuktur.

Eğitim durumunuz					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okur-yazar değil	12	3,8	3,8	3,8
	Okur-yazar	4	1,2	1,2	5,0
	İlköğretim	184	57,5	57,5	62,5
	Lise	92	28,8	28,8	91,2
	Üniversite	28	8,8	8,8	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

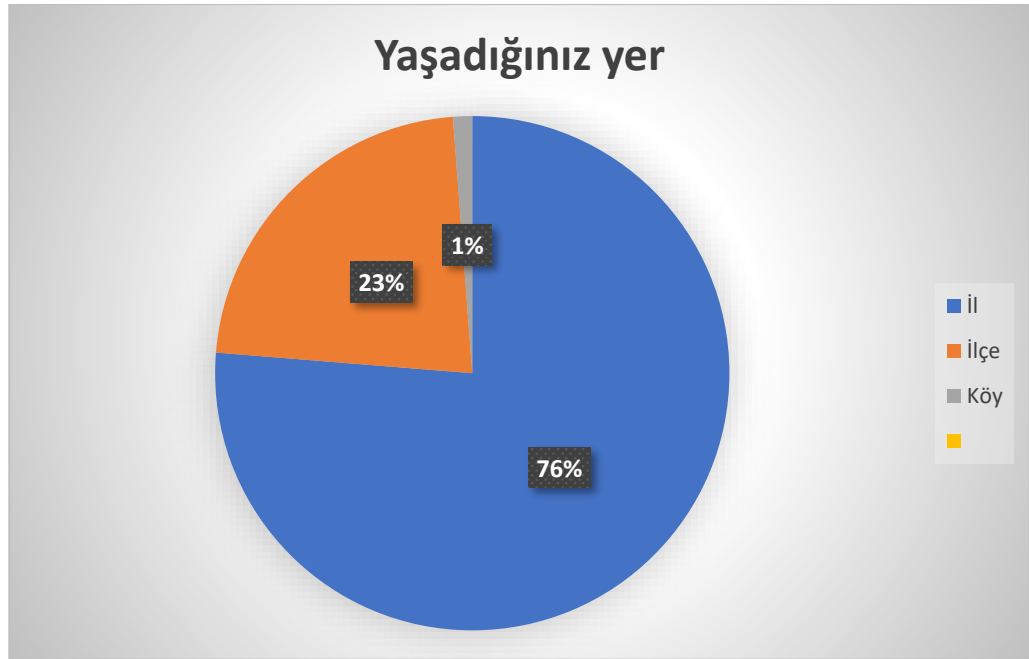
Eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde katılımcıların %57,5'i ilköğretim, %28,8'i Lise, %8,8'i Üniversite, %3,8'i Okur-yazar değil ve %1,2'si ise Okur-yazar olduğu görülmektedir.

İş durumunuz					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	İşsiz	84	26,2	26,9	26,9
	Vasıfsız(inşaat, tarım, mevsimlik, geçici işçi)	4	1,2	1,3	28,2
	Vasıflı işçi(usta, kalfa)	4	1,2	1,3	29,5
	Özel sektör	32	10,0	10,3	39,7
	Kamu çalışanı	28	8,8	9,0	48,7
	Emekli	48	15,0	15,4	64,1
	Öğrenci	28	8,8	9,0	73,1
	Diğer	84	26,2	26,9	100,0
	Toplam	312	97,5	100,0	
	Cevapsız	8	2,5		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılan Engelli bireylerin iş durumuna bakacak olursak %26,9'u işsiz ve diğer meslek grubu, %15,4'ü emekli, %10,3'ü özel sektör, %9,0'ı ise kamu çalışanı ve öğrenci, %1,3'ü vasıflı ve vasıfsız çalışandır. %2,5'inin ise soruyu cevaplamadığı görülmektedir.

Yaşadığınız yer					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	İl	244	76,2	76,2	76,2
	İlçe	72	22,5	22,5	98,8
	Köy	4	1,2	1,2	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

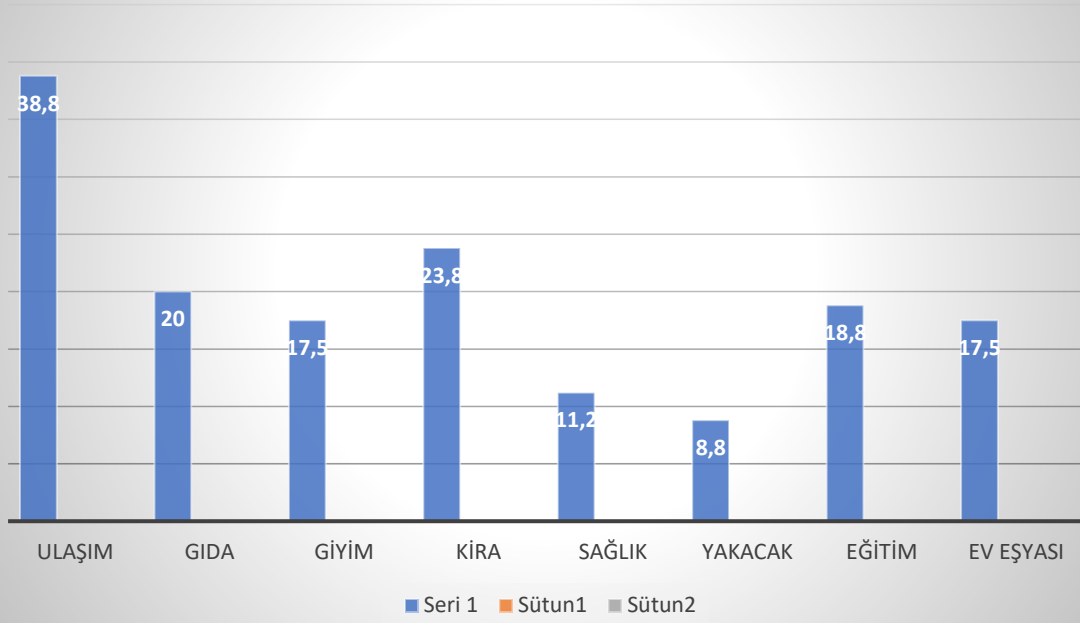

Katılımcıların yaşamış oldukları yerler ise sırasıyla %76,2'si il, %22,5'i ilçe ve son olarak %1,2'sinin köyde yaşadığı görülmektedir.

Güçlük çekmiyorum					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	evet	52	16,2	100,0	100,0
	Cevapsız	268	83,8		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılan Engelli bireylerin, ihtiyaçlarını karşılamada %16,2'sinin güçlük çekmediği görülmektedir.

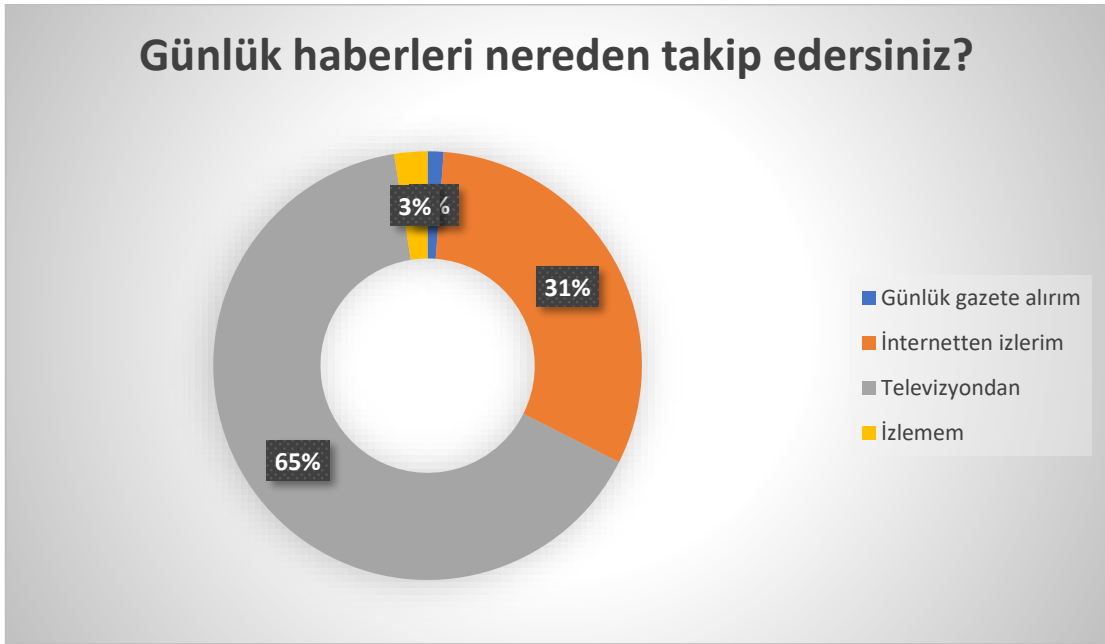
İhtiyaçları Karşılama

İhtiyaçlar					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Ulaşım	124	38,8	100,0	100,0
	Gıda	64	20,0	100,0	100,0
	Giyim	56	17,5	100,0	100,0
	Kira	76	23,8	100,0	100,0
	Sağlık	36	11,2	100,0	100,0
	Yakacak	28	8,8	100,0	100,0
	Eğitim	60	18,8	100,0	100,0
	Ev Eşyası	56	17,5	100,0	100,0

Araştırmaya katılan Engelli bireylerin, ihtiyaçlarını karşılamada %38,8'inin ulaşım, %20'si gıda, %17,5'i giyimde, %23,8'i kirada, %11,2'si sağlıkta, %8,8'i yakacakta, %18,8'inin eğitim masraflarında, %17,5'i ev eşyasında güçlük çekmektedir.

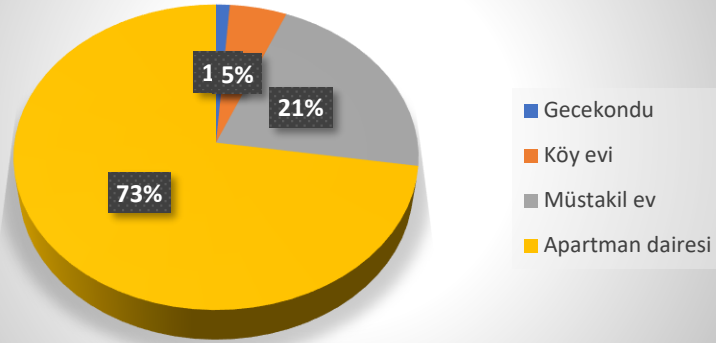
Günlük haberleri nereden takip edersiniz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Günlük gazete alırım	4	1,2	1,2	1,2
	İnternette izlerim	100	31,2	31,2	32,5
	Televizyondan	208	65,0	65,0	97,5
	İzlemem	8	2,5	2,5	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

Araştırmaya katılanların, %65,0'ı haberleri televizyondan, %32,2'si internette, %2,5'i haber izlememekte ve %1,2'si ise günlük gazete aldığı görülmektedir.

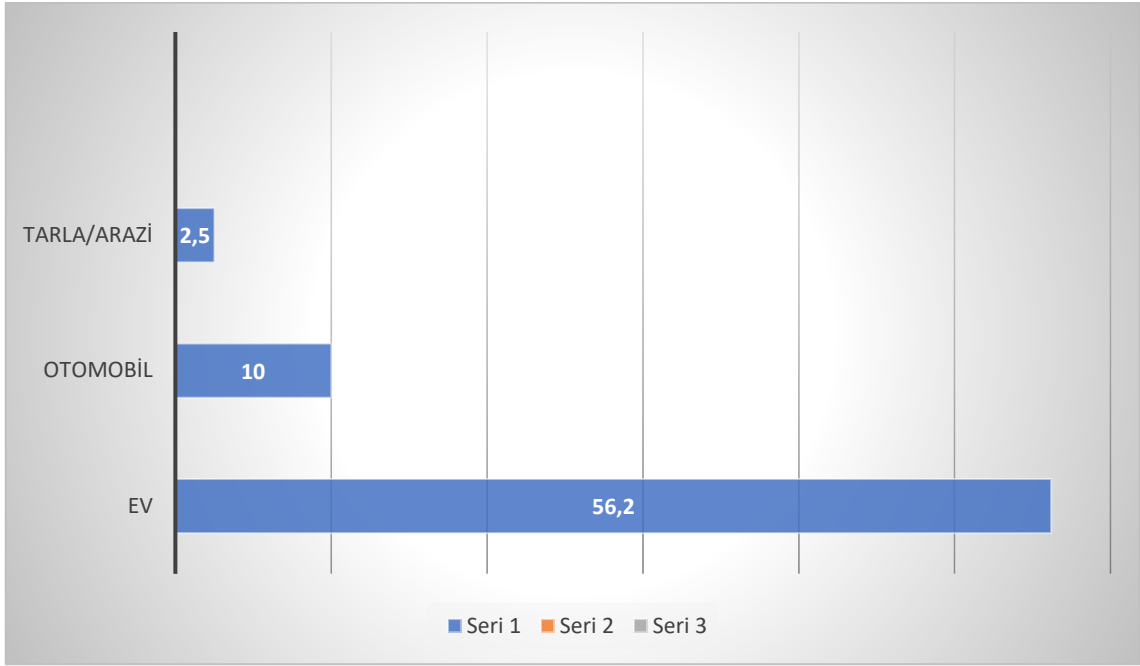
Yaşadığınız konut tipi					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Gecekondu	4	1,2	1,2	1,2
	Köy evi	16	5,0	5,0	6,2
	Müstakil ev	68	21,2	21,2	27,5
	Apartman dairesi	232	72,5	72,5	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

Yaşadığınız konut tipi

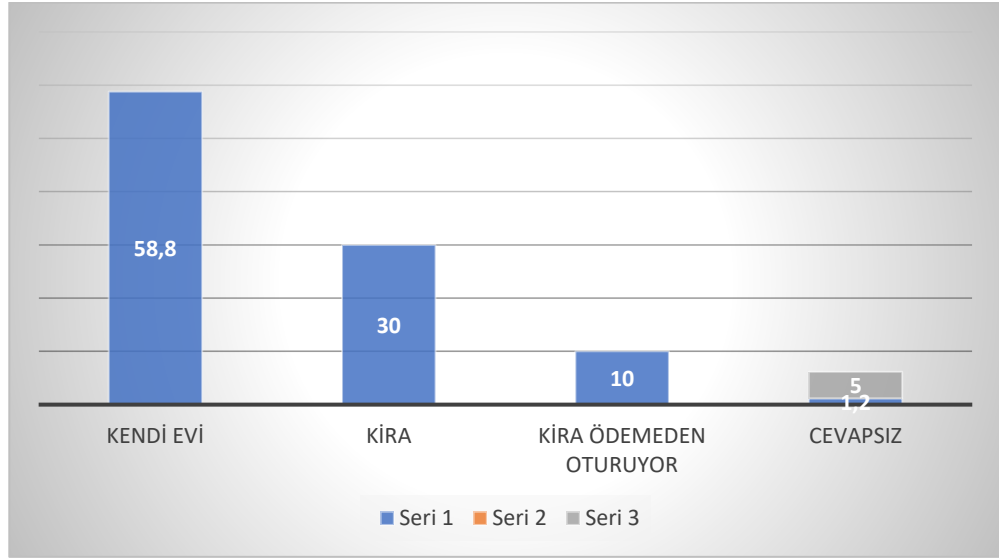
Araştırmaya katılanların yaşadığınız konut tipi sorusuna vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir. %72,5'i apartman dairesi, %21,2'si müstakil ev, %5,0'ı köy evi ve %1,2'si gecekonduya yaşadığı görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisine sahipsiniz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Ev	180	56,2	81,8	81,8
	Otomobil	32	10,0	14,5	96,4
	Tarla/Arazi	8	2,5	3,6	100,0
	Toplam	220	68,8	100,0	
	Cevapsız	100	31,2		
Toplam		320	100,0		

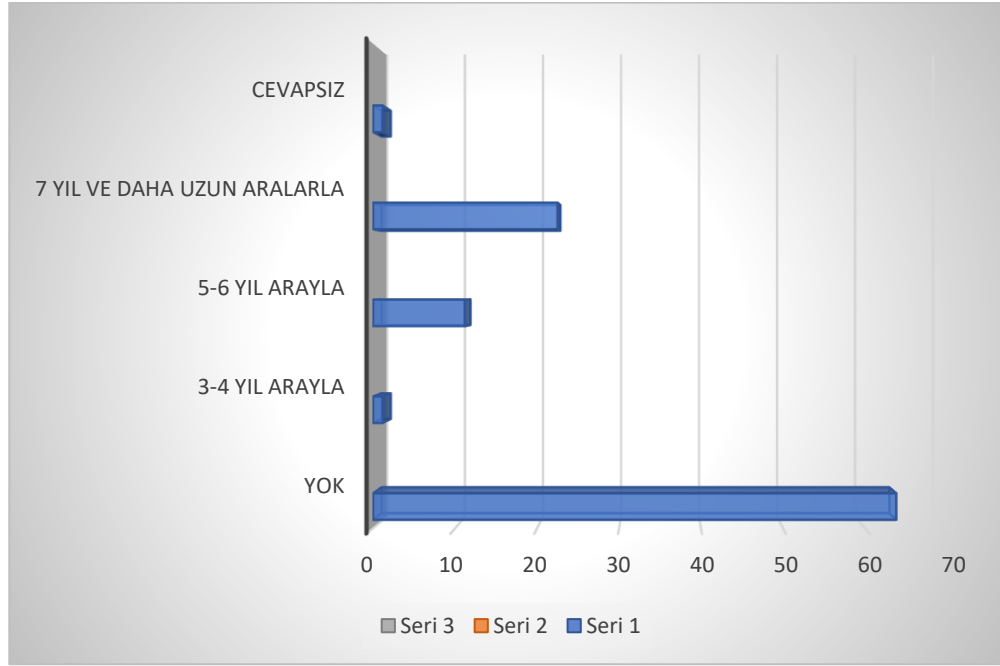
Katılımcıların, %81,8'i eve, %14,5'i otomobile, %3,6'sı tarla/araziye sahipken, %31,2'si soruyu cevaplamamıştır.

Yaşadığınız konutun mülkiyet durumu					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Kendi evi	188	58,8	59,5	59,5
	Kira	96	30,0	30,4	89,9
	Kira ödemededen oturuyor	32	10,0	10,1	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

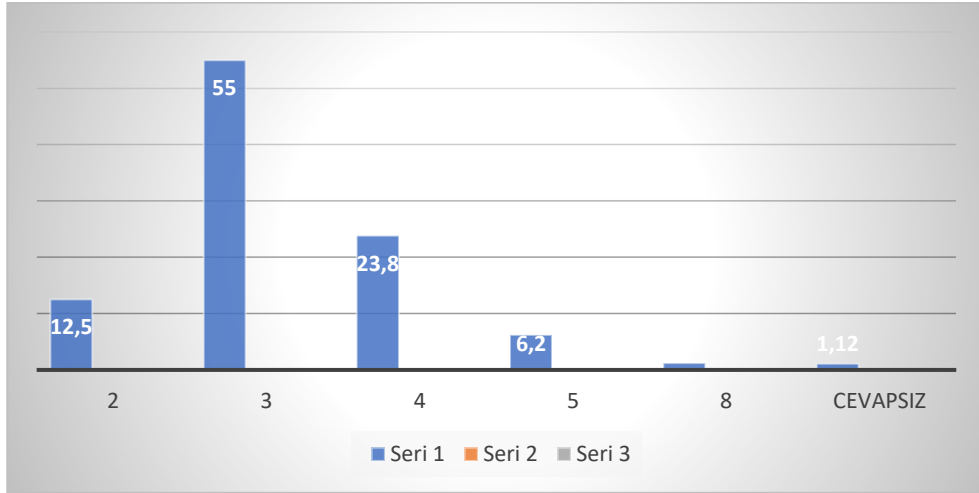
Yaşadığınız konutun mülkiyet durumu nedir sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar şu şekilde sıralanmaktadır. %59,5'inin kendi evi, %30,4'ünün kira, %10,1'i kira ödemedenden oturmaktadır. %1,2'si ise soruya cevap vermemiştir.

Arabanız varsa, kaç yılda bir yenileyebiliyorsunuz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Yok	204	63,8	64,6	64,6
	3-4 yıl arayla	4	1,2	1,3	65,8
	5-6 yıl arayla	36	11,2	11,4	77,2
	7 yıl ve daha uzun aralarla	72	22,5	22,8	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

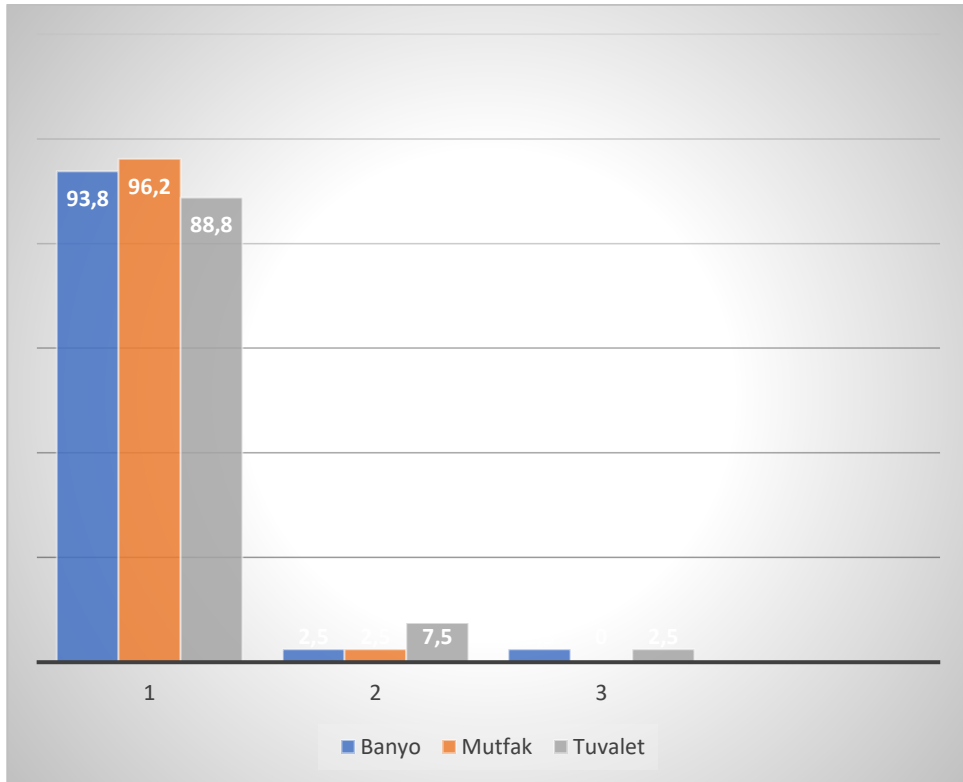

Katılımcılara sorulan arabanız varsa, kaç yılda bir yenileyebiliyorsunuz sorusuna, %64,6'sı yok, %22,8'i 7 yıl ve daha uzun aralarla, %11,4'ü 5-6 yıl aralarla, %1,3'ü ise 3-4 yıl arayla cevaplarını vermişlerdir.

Oda sayısı					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	2	40	12,5	12,7	12,7
	3	176	55,0	55,7	68,4
	4	76	23,8	24,1	92,4
	5	20	6,2	6,3	98,7
	8	4	1,2	1,3	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılanların evlerinin oda sayısı şu şekildedir. %55,7'si 3 oda, %24,1' 4 oda, %12,7'si 2 oda, %6,3'ü 5 oda, %1,3'ü ise 8 oda sayısına sahip oldukları görülmektedir.

Banyo sayısı					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	300	93,8	94,9	94,9
	2	8	2,5	2,5	97,5
	3	8	2,5	2,5	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılanların evlerinin banyo sayısı şu şekildedir. %94,9'u 1, %2,5'i ise 2 ve 3'tür.

Mutfak sayısı					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	308	96,2	97,5	97,5
	2	8	2,5	2,5	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılanların evlerinin mutfak sayısı şu şekildedir. %97,5'i 1, %2,5'i 2'dir.

Tuvalet sayısı					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	284	88,8	89,9	89,9
	2	24	7,5	7,6	97,5
	3	8	2,5	2,5	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılanların evlerinin tuvalet sayısı şu şekildedir. %89,9'u 1, %7,6'sı 2, %2,5'i 3'tür.

Günde kaç gazete okursunuz(dinliyorsunuz)?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Gazete okumuyorum	276	86,2	87,3	87,3
	1	20	6,2	6,3	93,7
	2	16	5,0	5,1	98,7
	4 ve üzeri	4	1,2	1,3	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılan Engelli bireylerin günde kaç gazete okursunuz (dinliyorsunuz) sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir. %87,3'ü gazete okumuyorum, %6,3'ü 1, %5,1'i 2, son olarak %2,3'ü ise 4 ve üzeri cevaplarını vermişlerdir.

Oturduğunuz evin ısıtma düzeni nedir?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Soba	80	25,0	25,0	25,0
	Kalorifer	228	71,2	71,2	96,2
	Diğer	12	3,8	3,8	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

Araştırmaya katılanların oturdukları evin ısıtma düzenleri şu şekildedir. %71,2'si kalorifer, %25,0'ı soba, %3,8'i ise diğer seçeneğini işaretlemişlerdir.

Takip ettiğiniz kaç dergi var?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Dergi almıyorum	308	96,2	97,5	97,5
	1	4	1,2	1,3	98,7
	3	4	1,2	1,3	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Katılımcılar takip ettiğiniz kaç dergi var sorusuna şu cevapları vermişlerdir. %97,5'i dergi almıyorum, %1,3'ü ise 1 ve 3 tane takip ettikleri dergi olduğunu belirtmişlerdir.

Oturduğunuz evi ısıtmakta kullandığınız yakıt nedir?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Gaz	208	65,0	65,0	65,0
	Kömür	104	32,5	32,5	97,5
	Elektrik	4	1,2	1,2	98,8
	Odun	4	1,2	1,2	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

Katılımcılar oturdukları evi ısıtmakta, %65,0'ı gaz, %32,5'i kömür, %1,2'si ise elektrik ve odun kullandıklarını belirtmişlerdir.

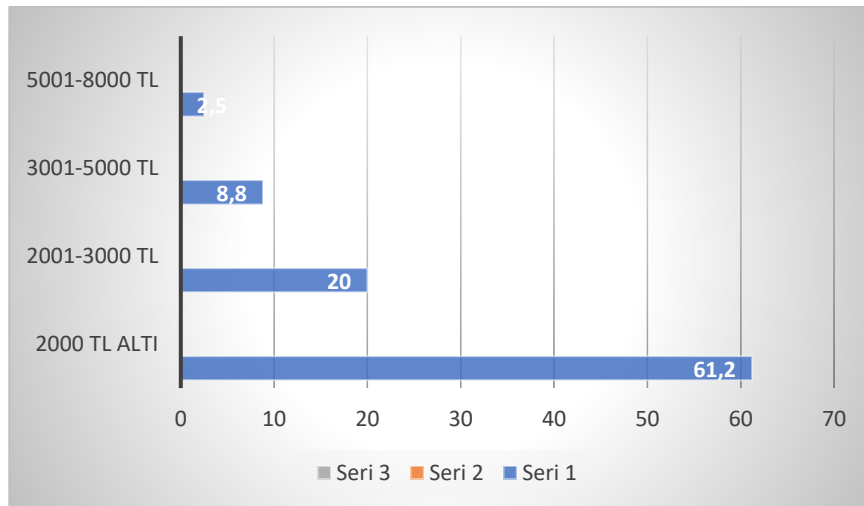
Yılda kaç kitap okuyabiliyorsunuz(dinliyorsunuz)?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Kitap okumuyorum	244	76,2	77,2	77,2
	1-2	36	11,2	11,4	88,6
	3-4	12	3,8	3,8	92,4
	5-6	12	3,8	3,8	96,2
	7 ve üzeri	12	3,8	3,8	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Katılımcıların yılda okudukları kitap sayısı şu şekildedir. %77,2'si kitap okumuyor, %11,4'ü 1-2, %3,8'i ise 3-4, 5-6, 7 ve üzeri cevaplarını vermişlerdir.

Çocuklarınızın gittiği okul hangisine uygundur?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Devlet okulu	192	60,0	94,1	94,1
	Özel okul	12	3,8	5,9	100,0
	Toplam	204	63,8	100,0	
	Cevapsız	116	36,2		
Toplam		320	100,0		

Araştırmaya katılanlara sorulan çocuklarınızın gittiği okul hangisine uygundur sorusuna şu cevaplar verildiği görülmektedir. %94,1'i devlet okulu, %5,9'u özel okul.

Gelir durumunuz (ailenizin ortalama aylık geliri, evinize bir ayda giren para miktarı)					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	2000 TL altı	196	61,2	66,2	66,2
	2001-3000 TL	64	20,0	21,6	87,8
	3001-5000 TL	28	8,8	9,5	97,3
	5001-8000 TL	8	2,5	2,7	100,0
	Toplam	296	92,5	100,0	
	Cevapsız	24	7,5		
Toplam		320	100,0		

Katılımcıların gelir durumuna bakıldığında, %66,2'si 2000 TL altı, %21,6'sı 2001-3000 TL, %9,5'i 3001-5000 TL, %2,7'sinin de 50001-8000 TL olduğu görülmektedir.

Üniversite mezunu					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	20	6,2	16,1	16,1
	2	20	6,2	16,1	32,3
	3	28	8,8	22,6	54,8
	4	8	2,5	6,5	61,3
	5	8	2,5	6,5	67,7
	6	8	2,5	6,5	74,2
	10	16	5,0	12,9	87,1
	15	4	1,2	3,2	90,3
	20	4	1,2	3,2	93,5
	40	4	1,2	3,2	96,8
	50	4	1,2	3,2	100,0
	Toplam	124	38,8	100,0	
	Cevapsız	196	61,2		
Toplam		320	100,0		

Yükseköğretim mezunu					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	32	10,0	38,1	38,1
	2	20	6,2	23,8	61,9
	4	4	1,2	4,8	66,7
	5	8	2,5	9,5	76,2
	7	4	1,2	4,8	81,0
	8	4	1,2	4,8	85,7
	10	8	2,5	9,5	95,2
	80	4	1,2	4,8	100,0
	Toplam	84	26,2	100,0	
	Cevapsız	236	73,8		
Toplam		320	100,0		

Lise ve dengi okullar					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	4	1,2	2,6	2,6
	2	12	3,8	7,9	10,5
	3	24	7,5	15,8	26,3
	4	8	2,5	5,3	31,6
	5	28	8,8	18,4	50,0
	7	4	1,2	2,6	52,6
	8	8	2,5	5,3	57,9
	9	8	2,5	5,3	63,2
	10	20	6,2	13,2	76,3
	15	4	1,2	2,6	78,9
	20	12	3,8	7,9	86,8
	30	8	2,5	5,3	92,1
	100	8	2,5	5,3	97,4
	200	4	1,2	2,6	100,0
	Toplam	152	47,5	100,0	
	Cevapsız	168	52,5		
Toplam		320	100,0		

İlkokul mezunu					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	20	6,2	10,9	10,9
	2	12	3,8	6,5	17,4
	3	28	8,8	15,2	32,6
	4	4	1,2	2,2	34,8
	5	16	5,0	8,7	43,5
	6	16	5,0	8,7	52,2
	7	4	1,2	2,2	54,3
	8	12	3,8	6,5	60,9
	9	4	1,2	2,2	63,0
	10	12	3,8	6,5	69,6
	12	4	1,2	2,2	71,7

	15	4	1,2	2,2	73,9
	20	36	11,2	19,6	93,5
	25	4	1,2	2,2	95,7
	98	4	1,2	2,2	97,8
	150	4	1,2	2,2	100,0
	Toplam	184	57,5	100,0	
	Cevapsız	136	42,5		
Toplam		320	100,0		

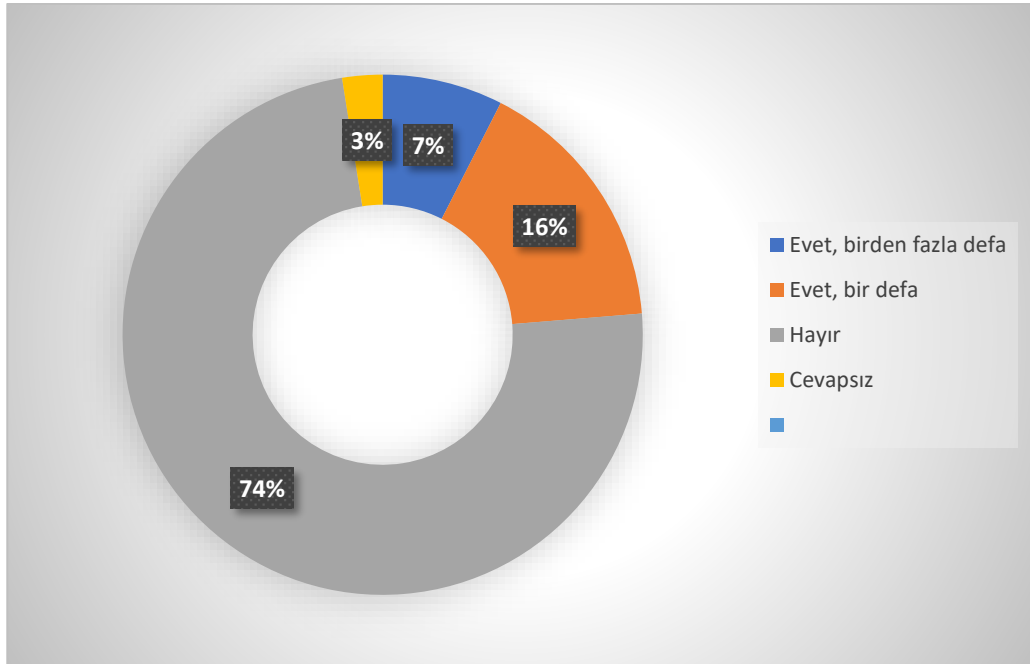
Eğitimsiz					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1	4	1,2	16,7	16,7
	4	4	1,2	16,7	33,3
	6	4	1,2	16,7	50,0
	10	8	2,5	33,3	83,3
	20	4	1,2	16,7	100,0
	Toplam	24	7,5	100,0	
	Cevapsız	296	92,5		
Toplam		320	100,0		

Arkadaş sayıları ve eğitim durumları yukarıdaki tabloda görülmektedir.

Tatillerinizi genellikle nasıl geçiriyorsunuz?(Genelde yaptığınız tatile göre yanıtlayınız)					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evde kalıyoruz	192	60,0	60,8	60,8
	Akrabalara gidiyoruz	80	25,0	25,3	86,1
	Pansiyon ve küçük oteller	44	13,8	13,9	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

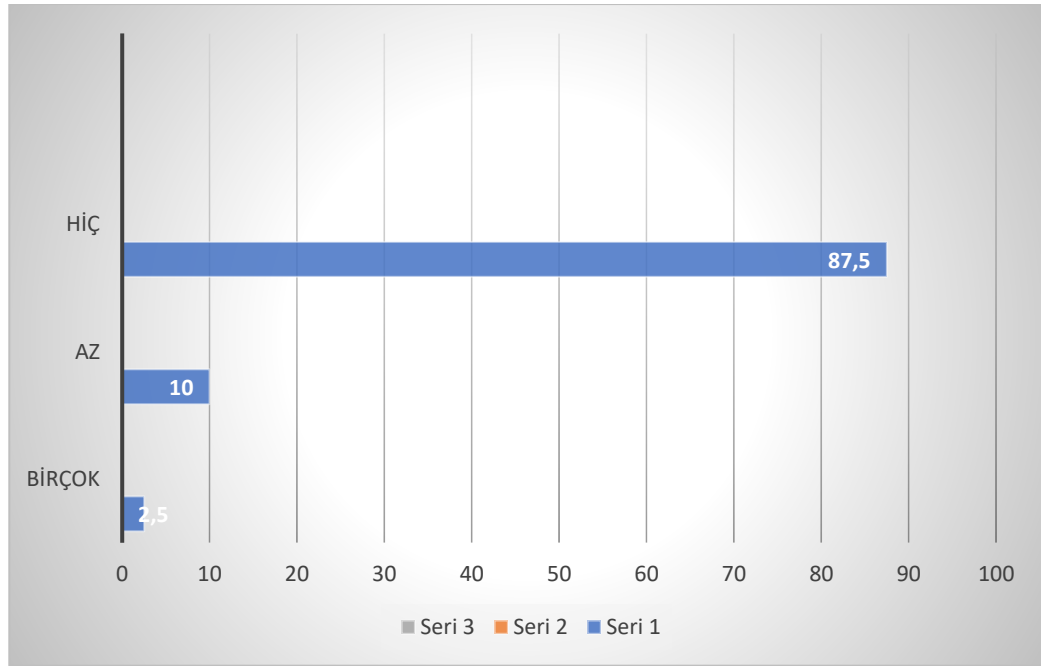
Katılımcıların tatillerini nasıl geçtiklerine bakıldığında, %60,8'i evde kalıyoruz, %25,3'ü akrabalara gidiyoruz, %13,9'u ise pansiyon ve küçük otellere gittikleri görülmektedir.

Hiç, bir işten çıkarıldınız ya da kendi isteğinizle ayrıldınız mı?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet, birden fazla defa	24	7,5	7,7	7,7
	Evet, bir defa	52	16,2	16,7	24,4
	Hayır	236	73,8	75,6	100,0
	Toplam	312	97,5	100,0	
	Cevapsız	8	2,5		
Toplam		320	100,0		

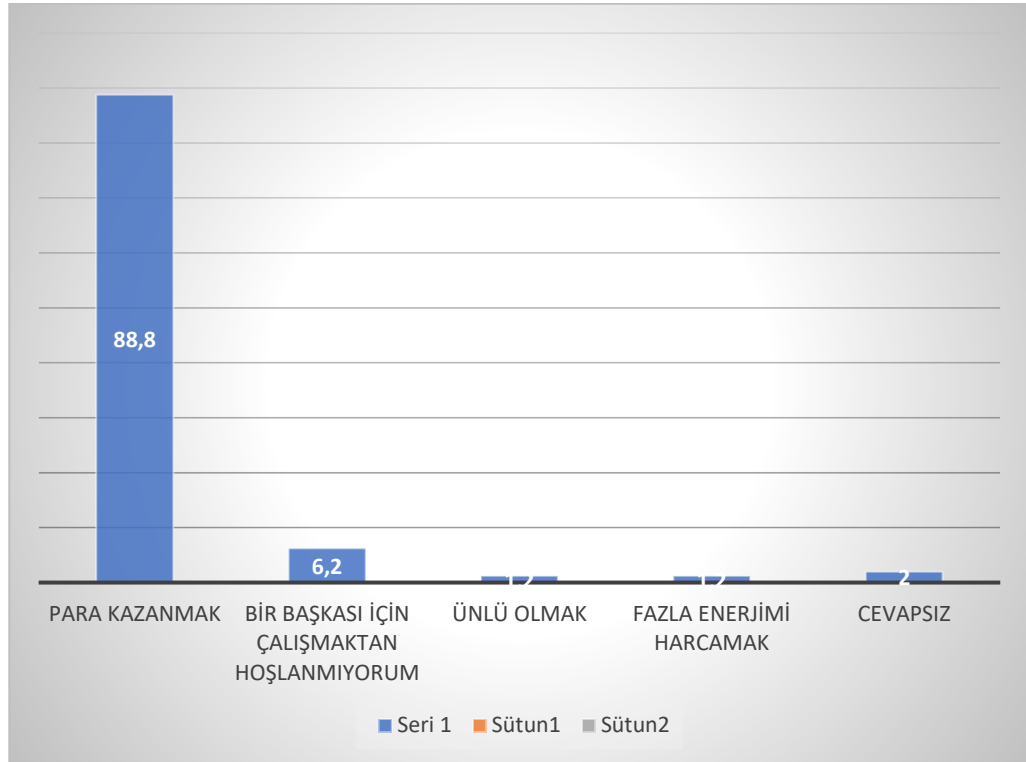
Hiç, bir işten çıkarıldınız ya da kendi isteğinizle ayrıldınız mı sorusuna katılımcıların %75,6'sı hayır, %16,7'si evet, bir defa, %7,7'si evet, birden fazla defa cevaplarını vermişlerdir.

Daha önce kendi başınıza bir iş yaptınız mı (kendi işiniz oldu mu)?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Birçok	8	2,5	2,5	2,5
	Az	32	10,0	10,0	12,5
	Hiç	280	87,5	87,5	100,0
	Toplam	320	100,0	100,0	

Daha önce kendi başınıza bir iş yaptınız mı sorusuna katılımcıların %87,5'i hiç, %10,0'ı az, %2,5'i ise birçok cevabını vermiştir.

Bir girişimde bulunmak için en önemli dürtünüz şunlardan hangisidir?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Para kazanmak	284	88,8	91,0	91,0
	Bir başkası için çalışmaktan hoşlanmıyorum	20	6,2	6,4	97,4
	Ünlü olmak	4	1,2	1,3	98,7
	Fazla enerjimi harcamak	4	1,2	1,3	100,0
	Toplam	312	97,5	100,0	
	Cevapsız	8	2,5		
Toplam		320	100,0		

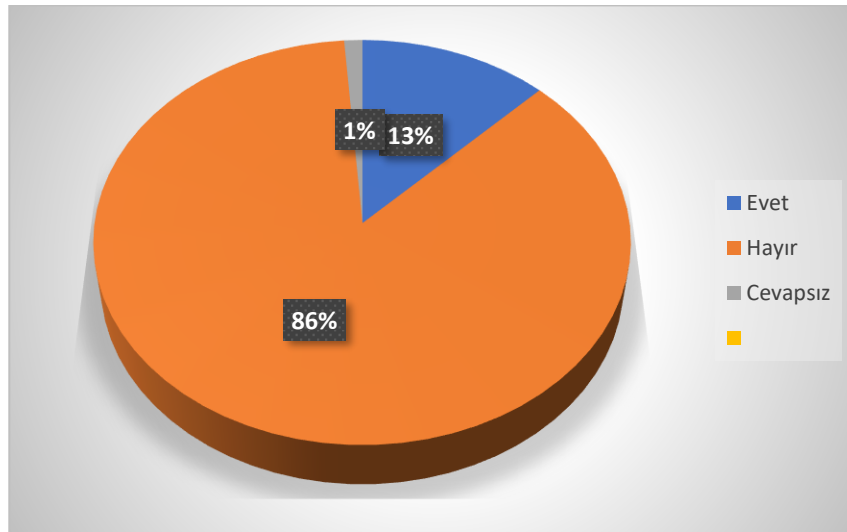

Araştırmada sorulan bir girişimde bulunmak için en önemli dürtülerinin hangisinin olduğu sorulan soruya, katılımcıların %91,0'ı para kazanmak, %6,4'ü bir başkası için çalışmaktan hoşlanmıyorum, %1,3'ü ise ünlü olmak ve fazla enerjimi harcamak cevaplarını verdikleri görülmektedir.

Güç sorunlara hangi yolla çare bulursunuz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Çok çalışarak	16	5,0	5,1	5,1
	Akıllı çalışarak	232	72,5	73,4	78,5
	Her ikisi de	68	21,2	21,5	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

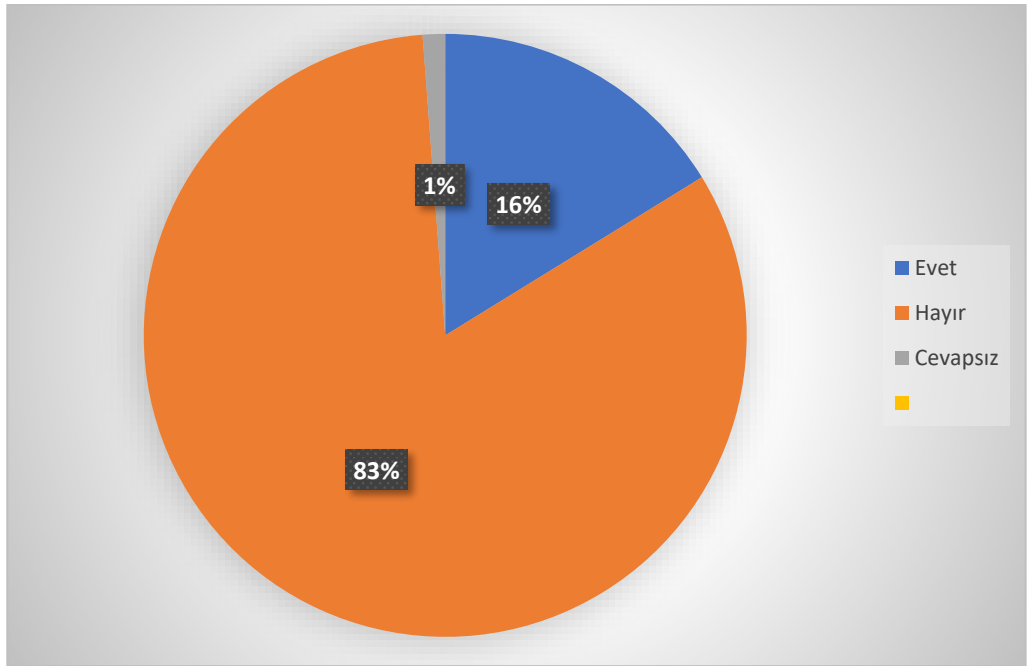
Engelli bireylerin güç sorunlara, %73,4'ü akıllı çalışarak, %21,5'i her ikisi de, %5,1'i ise çok çalışarak çare buluruz cevaplarını vermişlerdir.

Daha önce girişimcilik ile ilgili herhangi bir derse (lise-üniversite) veya herhangi bir kurumun düzenlediği girişimcilik eğitimine katıldınız mı?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	40	12,5	12,7	12,7
	Hayır	276	86,2	87,3	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

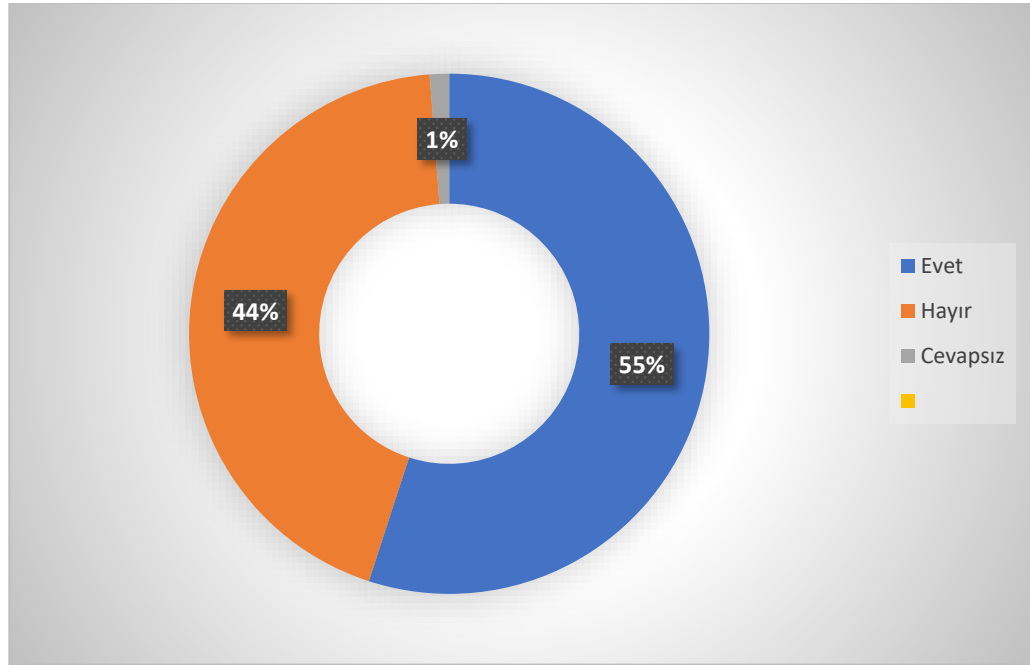
Katılımcılara sorulan daha önce girişimcilik eğitime katıldınız mı sorusuna, %87,3'ü hayır, %12,7'si evet demiştir.

Ailenizde kendi işini kuran veya halihazırda yürüten biri bulunuyor mu?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	52	16,2	16,5	16,5
	Hayır	264	82,5	83,5	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

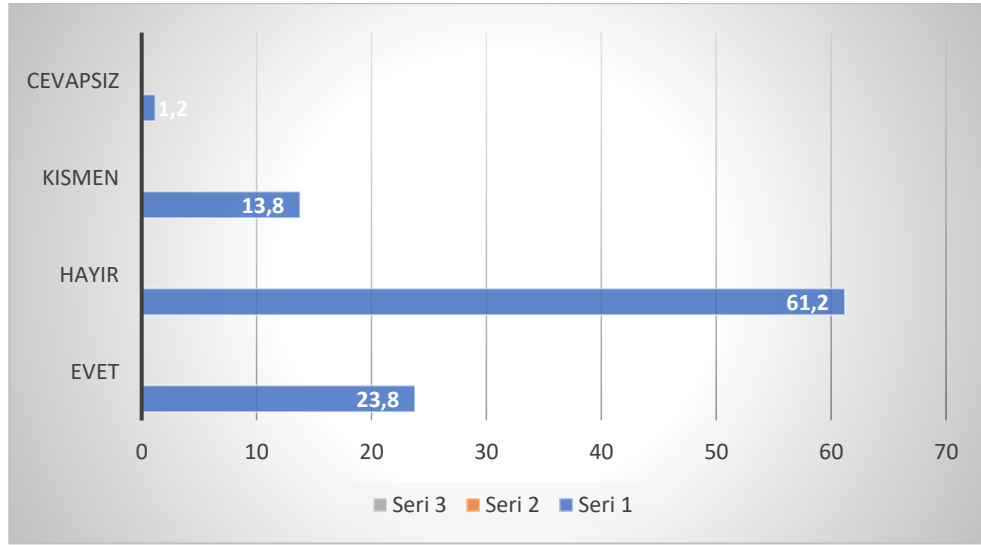
Katılımcılara sorulan ailenizde kendi işini kuran veya halihazırda yürüten biri bulunuyor mu sorusuna, %83,5'i hayır, %16,5'i evet demiştir.

Düzenli bir girişimcilik eğitimi almak ister misiniz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	176	55,0	55,7	55,7
	Hayır	140	43,8	44,3	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

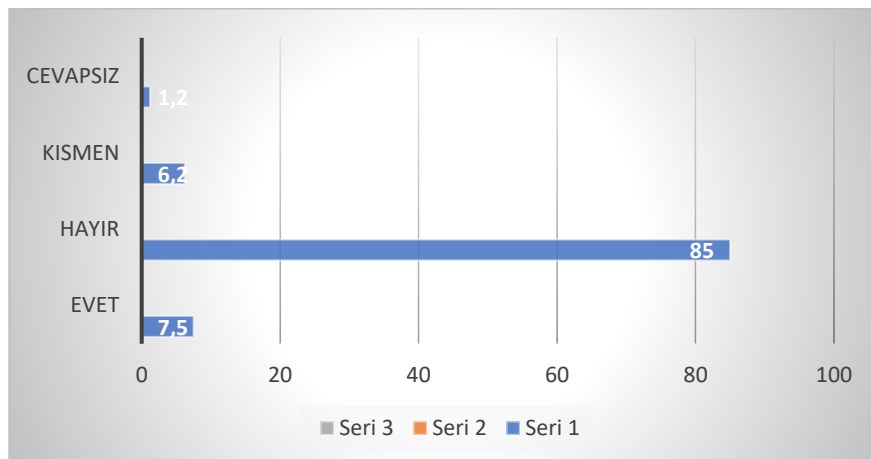
Düzenli bir girişimcilik eğitimi almak ister misiniz sorusuna, katılımcıların %55,7'si evet, %44,3'ü hayır demiştir.

İş fırsatı olarak gördüğünüz bir iş fikriniz var mı?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	76	23,8	24,1	24,1
	Hayır	196	61,2	62,0	86,1
	Kısmen	44	13,8	13,9	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

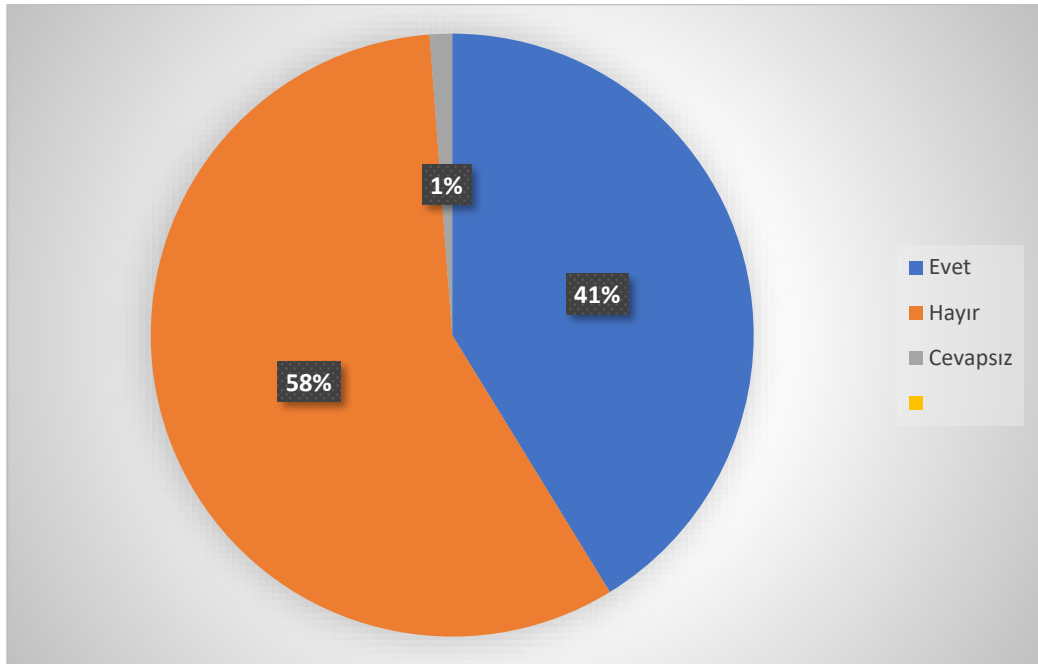
İş fırsatı olarak gördüğünüz bir iş fikriniz var mı sorusuna, katılımcıların %62,0'ı hayır, %24,1'i evet, %13,9'u ise kısmen cevabını vermiştir.

Bir işletmenin kurulması için gerekli süreçleri biliyor musunuz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	24	7,5	7,6	7,6
	Hayır	272	85,0	86,1	93,7
	Kısmen	20	6,2	6,3	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

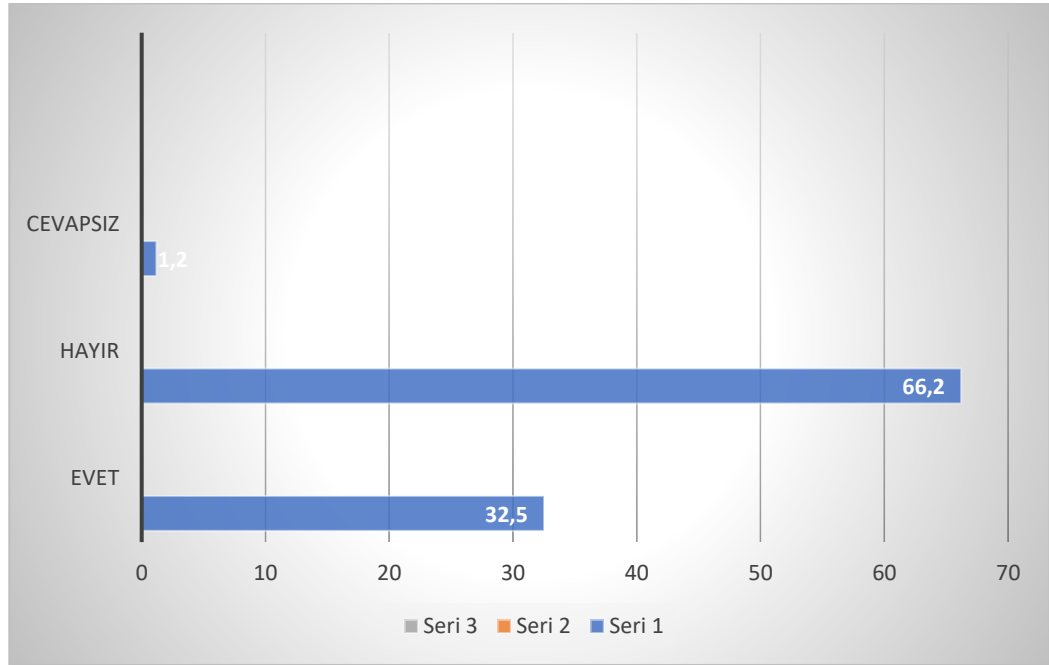
Araştırmada katılımcılara bir işletmenin kurulması için gerekli süreçleri biliyor musunuz sorusuna vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir. %86,1'i hayır, %7,6'sı evet, %6,3' kısmen cevaplarını vermişlerdir.

İşinizi kurmada bazı kurumlardan destek alabileceğinizi biliyor musunuz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	132	41,2	41,8	41,8
	Hayır	184	57,5	58,2	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

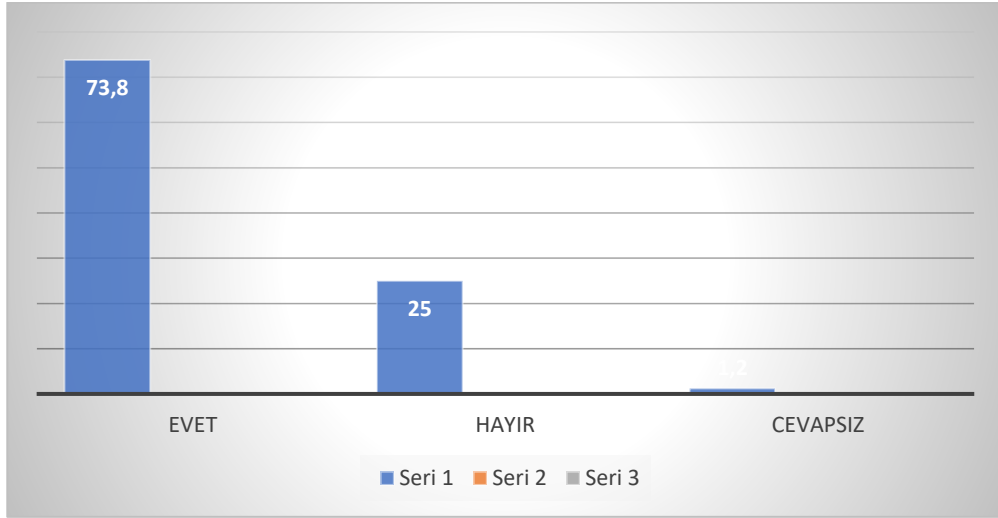
Katılımcıların %41,8'i işinizi kurmada bazı kurumlardan destek alabileceğinizi biliyor musunuz sorusuna evet derken, %58,2'si hayır demiştir.

Ortak olarak başkalarıyla bir iş girişimi kurmayı düşünür müsünüz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	104	32,5	32,9	32,9
	Hayır	212	66,2	67,1	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

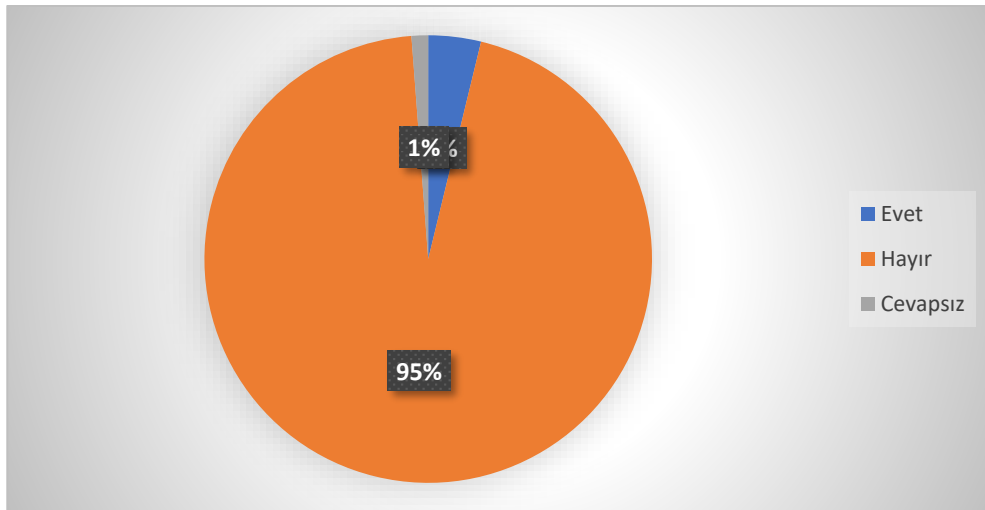
Ortak olarak başkalarıyla bir iş girişimi kurmayı düşünür müsünüz sorusuna katılımcıların vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir. %32,9'u evet, %67,1'i hayır demiştir.

İşinizi kurarsanız doğru şekilde yönetebileceğinizi düşünüyor musunuz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	236	73,8	74,7	74,7
	Hayır	80	25,0	25,3	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

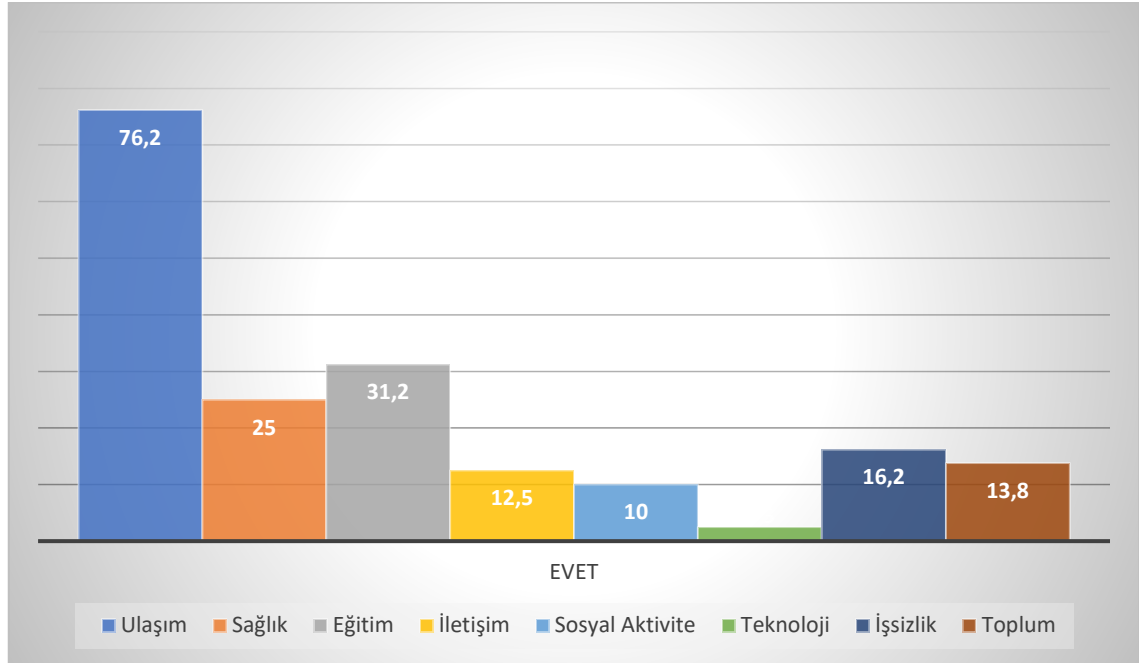

Katılımcıların işlerini kurdukları takdirde doğru şekilde yönetebileceğini düşünüyor musunuz sorusuna, %74,7'si evet derken, %25,3'ü hayır demiştir.

Girişimcilik için yeterli sermayeye sahip misiniz?					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	12	3,8	3,8	3,8
	Hayır	304	95,0	96,2	100,0
	Toplam	316	98,8	100,0	
	Cevapsız	4	1,2		
Toplam		320	100,0		

Katılımcılara sorduğumuz girişimcilik için yeterli sermayeye sahip misiniz sorusuna %3,8'ü evet, %96,2'si ise hayır cevabını vermiştir.

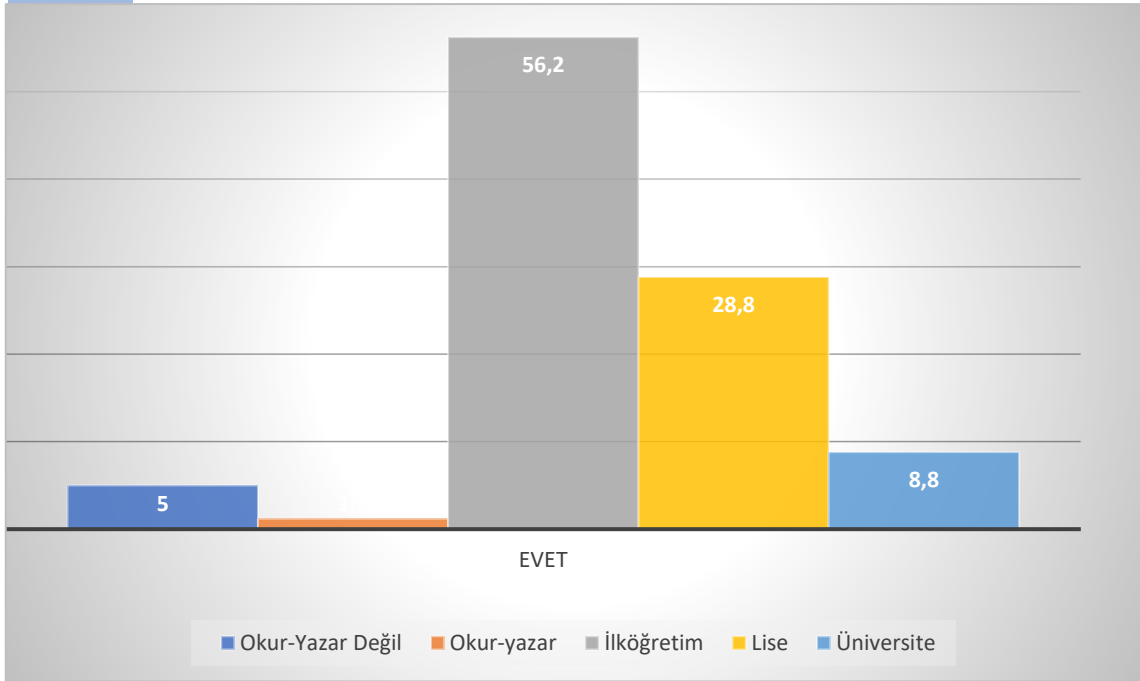
Sorunlar					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Ulaşım	244	76,2	100,0	100,0
	Sağlık	80	25,0	100,0	100,0
	Eğitim	100	31,2	100,0	100,0
	İletişim	40	12,5	90,9	90,9
	Sosyal Aktivite	32	10,0	100,0	100,0
	Teknoloji	8	2,5	100,0	100,0
	İşsizlik	52	16,2	100,0	100,0
	Toplumdun Bilinçsiz olması	44	13,8	100,0	100,0

Görme Engelliler için 3 büyük sorun nedir soruna katılımcıların vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir. Katılımcıların %76,2'si için ulaşım, %25,0'ı için sağlık, %31,2'si için eğitim, %12,5'i için iletişim, %10,0'ı için sosyal aktivitelerin yetersizliği, %2,5'i için teknolojinin yetersizliği, %16,2'si için işsizlik yeterli istihdamın olmaması, %13,8'i ise toplumun engellilere karşı bilinçsizce davranması ve gereken özeni göstermemeleri büyük bir sorundur.

Yaşınız					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	14	8	2,5	2,5	2,5
	18	12	3,8	3,8	6,2
	19	4	1,2	1,2	7,5
	20	8	2,5	2,5	10,0
	21	4	1,2	1,2	11,2
	22	12	3,8	3,8	15,0
	23	12	3,8	3,8	18,8
	24	4	1,2	1,2	20,0
	25	12	3,8	3,8	23,8
	27	8	2,5	2,5	26,2
	28	8	2,5	2,5	28,8
	30	12	3,8	3,8	32,5
	32	12	3,8	3,8	36,2
	33	8	2,5	2,5	38,8
	34	4	1,2	1,2	40,0
	35	16	5,0	5,0	45,0
	36	4	1,2	1,2	46,2
	37	4	1,2	1,2	47,5
	38	28	8,8	8,8	56,2
	39	8	2,5	2,5	58,8
	40	24	7,5	7,5	66,2
	41	16	5,0	5,0	71,2
	45	8	2,5	2,5	73,8
	46	4	1,2	1,2	75,0
	47	12	3,8	3,8	78,8
	48	4	1,2	1,2	80,0
	49	8	2,5	2,5	82,5

50	8	2,5	2,5	85,0
53	12	3,8	3,8	88,8
54	12	3,8	3,8	92,5
55	4	1,2	1,2	93,8
57	8	2,5	2,5	96,2
60	4	1,2	1,2	97,5
63	4	1,2	1,2	98,8
79	4	1,2	1,2	100,0
Toplam	320	100,0	100,0	

Katılımcıların Demografik yaş oranları dikkate alındığında en çok katılımın %8,8'lik bir oranla 38 yaşındakiler olduğu ve %7,5 ile 40 yaşındakiler sonra %5,0 ile 41 yaşındakiler izlemektedir.

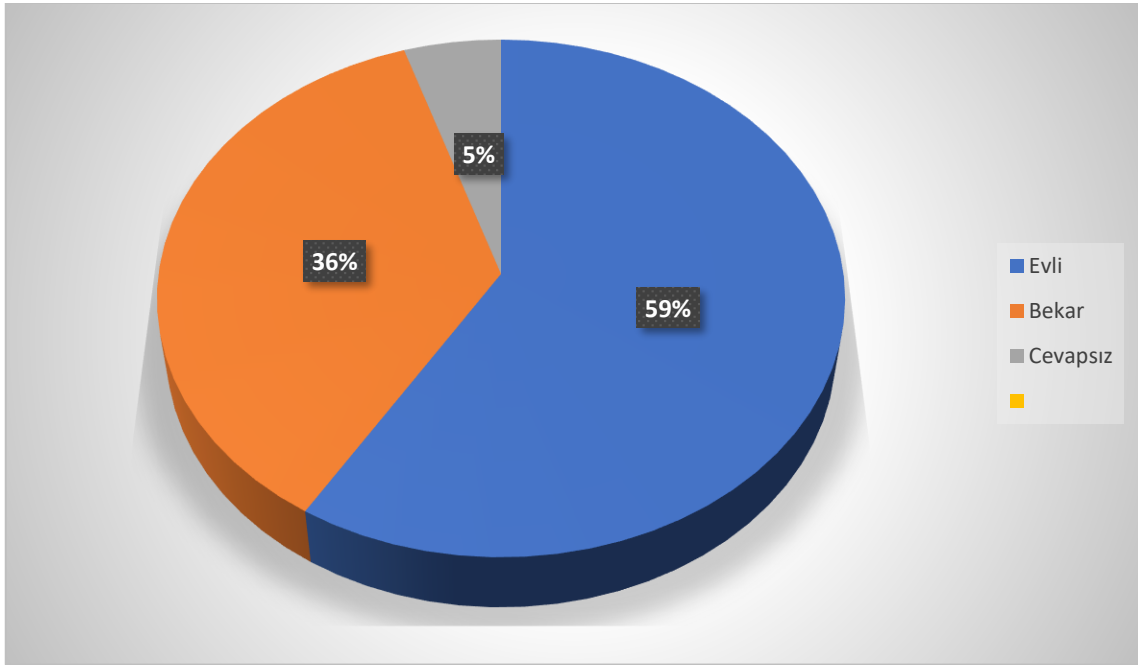

Eğitim Durumu					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okur-yazar değil	16	5,0	100,0	100,0
	Okur-yazar	4	1,2	100,0	100,0
	İlköğretim	180	56,2	100,0	100,0
	Lise	92	28,8	100,0	100,0
	Üniversite	28	8,8	100,0	100,0

Katılımcıların büyük çoğunluğu ilköğretim mezunudur.

Medeni durum					
		Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evli	188	58,8	61,8	61,8
	Bekar	116	36,2	38,2	100,0
	Toplam	304	95,0	100,0	
	Cevapsız	16	5,0		
Toplam		320	100,0		

Katılımcıların medeni durumuna bakıldığında ise %61,8'i evli, %38,2'si bekardır.

Şekil 15: Anket Çalışması

Rathus Atılganlık Envanterine Göre Görme Engelliler Araştırması

"Görme Engelliler Sosyo-Ekonomik ve Girişimcilik Düzeyi Analizi" Araştırmasında ikinci bir araştırma olarak Görme Engellilerin girişimcilik ve atılganlık durumunu belirlemek amacıyla bir anket yapılmaktadır. Görme engellilere yapılan alanda ilk olan bir ankettir. Veriler, Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) uygulanarak toplanmıştır. Anket formu, araştırmacı tarafından benzer çalışmalardan yararlanılarak hazırlanmış, görme engellilerin atılganlık düzeyini belirlemeye yönelik toplam 30 sorudan oluşmuştur.

Atılganlık kavramı, her bireyi hakları olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Atılganlık davranışının amacı, bir kişinin diğer kişilerin haklarına zarar vermeden kendi haklarını ortaya koyabilmesi, kullanmasıdır. Sosyal gelişimin temelini oluşturan ve en önemli davranış şekillerinden birisi olarak kabul edilebilecek atılganlık insan ilişkilerinde temel sosyal becerilerden biridir ve kişilerarası ilişkilerde önemli rol oynamaktadır.

Diğer taraftan atılganlık, başkalarını küçük görmeden, onların haklarını yadsımadan, bireyin kendi haklarını koruyabilme, duygu ve düşüncelerini anlatabilme yolu olarak geliştirilen bir çeşit kişiler arası ilişkiler biçimi olarak tanımlanabilir. Başkalarına bilgi sorma, kendini tanıtırma gibi ilişkileri başlatıcı davranışları ve başkalarının davranışlarına tepki vermeyi içeren bir yanı mevcuttur.

Öğrencilerin atılganlık düzeylerini belirlemek için Rathus (1973) tarafından geliştirilen Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) (Rathus Assertiveness Schedule) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkiye’de geçerlilik güvenirlik çalışması Voltan tarafından yapılmıştır. Voltan, envanterin alfa tutarlılık katsayısını 0.70, test-tekrar test güvenirliğini 0.92 olarak saptamıştır. Ergen ve yetişkinlere uygulanabilen envanter 30 maddeden oluşmaktadır. Bunların 17’si olumsuz, 13’ü olumlu olarak ifade edilmiştir. Envanterden toplam puan olarak “+10”un altında alanlar çekingen, “+10”un üstünde alanlar ise atılgan olarak kabul edilmektedir. Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) soruları şu şekildedir:

1. Bence insanların çoğu benden daha atılgan ve saldırgandır.
2. Sıkılganlığım yüzünden karşıt cinse herhangi bir önerimde bulunamıyor ya da onların önerilerini kabul edemiyorum.

3. Bir lokantada isteğime göre hazırlanmamış bir yemek gelince garsona şikâyetle bulunurum.
4. Başkalarının beni kırdıklarını fark ettiğim halde onları incitmemeğe dikkat ederim.
5. İstemediğim bir malı almam için ısrar edilirse “hayır” demekte zorluk çekerim.
6. Benden bir şey yapmam istendiğinde nedenini öğrenmekte ısrar ederim.
7. İnsanı geliştirici ve sert tartışmalara katılmak istediğim zamanlar olur.
8. Senin durumundaki herkes gibi ben de yükselmek için çabalarım.
9. Doğrusunu isterseniz insanlar beni kullanır.
10. Yeni tanıştığım insanlarla ya da yabancılarla rahatlıkla konuşurum.
11. Karşıt cinsten çekici birine ne söyleyeceğimi çoğu kez bilmem.
12. Resmi telefon konuşmaları yapmaktan çekinirim.
13. Bir işe mektup yazarak başvurmayı yüz yüze görüşmeğe tercih ederim.
14. Satın aldığım şeyleri geri vermekten sıkılırım.
15. Beni rahatsız eden saygıdeğer bir yakınıma, rahatsızlığımı ifade etmek yerine duygularımı ondan saklamayı yeğlerim.
16. Aptalca görünürüm korkusuyla soru sormaktan kaçırım.
17. Bir tartışma sırasında kızdığım, hırslandığım belli olacak diye korkarım.
18. Tanınmış ve saygı duyulan bir kimsenin yanlış bir şey söylediğini duyduğumda, dinleyenlere kendi görüşümü de duyurmaya çalışırım.
19. Önem ve değerli bir iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.
20. Önem ve değerli iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.
21. Duygularımı ifade ederken açık ve samimiyimdir.
22. Biri benim hakkımda yanlış ve kötü şeyler söylerse, hemen o kişiyle konuşurum.
23. Çoğunlukla hayır demekte güçlük çekerim.
24. Duygularımı anında açığa çıkarmaktansa biriktirmeyi yeğlerim.
25. Kötü bir hizmetten şikayetçi olurum.
26. Övüldüğümde bazen ne diyeceğimi bilemem.
27. Tiyatro, konferans gibi topluluklarda iki kişi yüksek sesle konuşursa, onlara susmalarını ya da konuşmalarına başka yerde devam etmelerini söylerim.
28. Kuyrukta öne geçen birine yaptığının yanlış olduğunu söylerim.

29. Fikrimi ifade etmekte zorluk çekerim.

30. Hiçbir şey söyleyemediğimiz zamanlar olur.

AÇIKLAMA: Aşağıda size 30 maddelik bir envanter verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup, size uygunluk derecesine göre CEVAP KAĞIDINDAKİ ilgili parantezin içini KARALAYARAK cevaplandırınız.

ÖRNEK: İnsanlarla kavga etmekten hoşlanırım.

Eğer bu madde size çok iyi uyuyor, sizi çok iyi anlatıyorsa **ÇOK İYİ UYUYOR**; oldukça iyi anlatıyor, uyuyorsa **OLDUKÇA UYUYOR**; biraz uyuyor, size biraz anlatıyorsa **BİRAZ UYUYOR**; cevabını işaretleyiniz. Eğer madde size pek uymuyor, pek anlatamıyorsa **PEK UYMUYOR**; oldukça uymuyor, oldukça anlatmıyorsa **FAZLA UYMUYOR**; size hiç uymuyorsa, sizi hiç anlatamıyorsa **HİÇ UYMUYOR** cevabını işaretleyiniz.

Rathus Atılganlık Envanterinin Değerlendirmesi

Atılganlık: Kişiler arası ilişkilerde atılganlığın ölçülmesi amacıyla Rathus Assertiveness Schedüle (Rathus, 1973) kullanılmıştır. Bu envanter farklı kültürlerle uygulanması, kısa oluşu, değerlendirmesinin kolay oluşu gibi avantajlar taşımaktadır. Voltan (1980) tarafından Türkçe'ye uyarlandı.

(RAE) 30 maddeden oluşmaktadır. Olumlu ve olumsuz ifadeler bulunmaktadır. Bunların puanlanması da farklıdır. Olumlu ifadelerin toplamı ile olumsuz ifadelerin toplamalarını, toplayacağız. Çekingenliğe doğru uzanan uç 30 puan, atılganlığa uzanan uç puan ise 180 dir.

Güvenirliliği: Test tekrar yöntemi ile 78, testin iki yarıya bölünmesi yöntemi ile de 77, bulunmuştur. Voltan ise Türkçe'ye çevirisinde ise test tekrarı yöntemi ile 92, testin yarıya bölünmesi yöntemi ile de 63 ve 77 güvenirliliğini bulmuştur.

Olumlu ifadeler: 3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 29 (13 madde) bulunmaktadır. Bu sorularda verilecek puanlarda şöyledir.

Çok iyi uyuyor :	6 puan	Pek uymuyor :	3 Puan
Oldukça uyuyor :	5 puan	Fazla uymuyor :	2 Puan
Biraz uyuyor :	4 Puan	Hiç uymuyor :	1 Puan

Olumsuz ifadeler: 1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 26, 30 (17 madde)

bulunmaktadır. Bu sorulara verilecek puanlar şöyledir.

Çok iyi uyuyor : 1 puan Pek uymuyor : 4 Puan
Oldukça uyuyor : 2 puan Fazla uymuyor : 5 Puan
Biraz uyuyor : 3 Puan Hiç uymuyor : 6 Puan verilecek.

Düşük yani çekingenlik Ortalama Atılganlık yüksek

30.....105.....180

30.....80 Çekingenlik

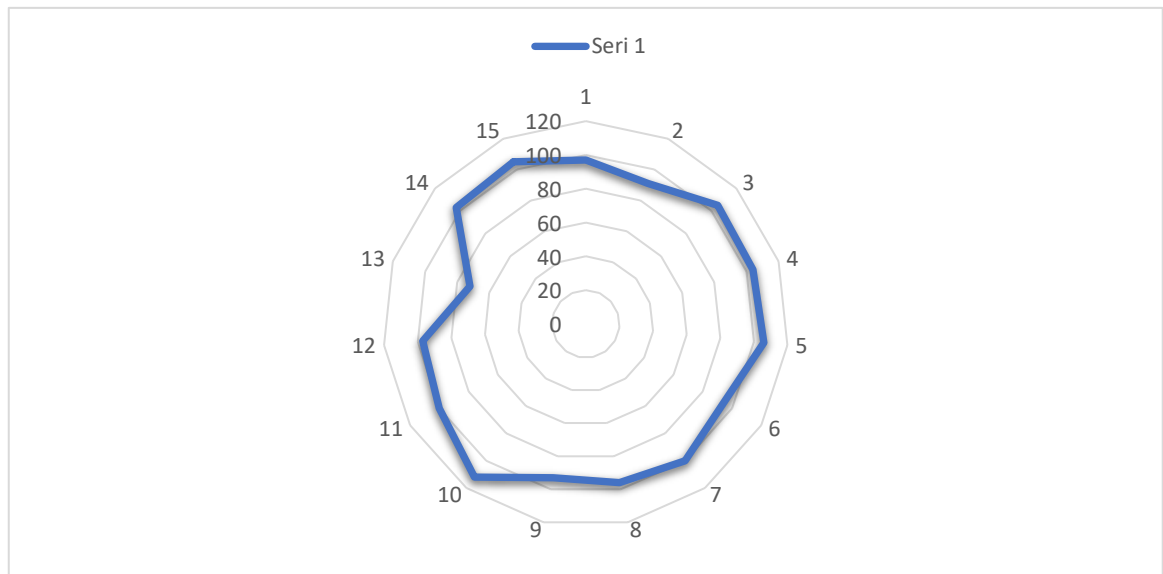
80.....130 Orta

130...180 Atılganlık

Yenişar Bademli Melikler yaylasında Görme engelliler kampında 15 kişiye yapılan (RAE) anketine göre cevapların dağılımı şu şekildedir:

Tablo 05: RAE Anket Cevapları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kişi	97	91	105	104	106	94	100	96	93	112	100	97	72	103	105
puan	1475/15=98,30														1475

Şekil 16: RAE Puan Dağılımı

Yapılan değerlendirmede araştırmaya katılan görme engellilerin aldıkları puanlar toplanmış ve ortalama puan çıkarılmıştır. Bu puan $1475/15=98,30$ dur. 80-130 Orta seviye sayılmaktadır. 98,30 skoru bu seviye içinde çok düşük ve çok yüksek değildir. Araştırmaya katılan görme engelliler için orta seviyede atılganlık olduğu söylenebilir. Bu durumda görme engellilerin girişimcilik, girişkenlik ve atılganlık seviyelerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılabilir.

GÖRME ENGELLİ BİREYLERİN KONYA İLİ GİRİŞİMCİLİK MODELİ

İnsanlar herhangi bir sebepten meslek sahibi olmak isteyebilirler. Bazıları kendi kendine iş bulmaya gerek kalmadan, girişimciliği tercih ederek birçok fırsattan yararlanmaya, bağımsız para kazanmaya, özerklik, iş-yaşam dengesini geliştirmeye çalışmaktadırlar.

Bu nedenler engelli girişimciler, öncelikle motive edilmelidir. Engelli girişimcilerin topluma kazandırılmasında en büyük faydalardan biri, serbest meslek, işgücü piyasasına giriş ve kendi kendilerine yetebilmeleridir. Engelli girişimciliğinde en büyük sorun işveren ayrımcılığıdır. Genellikle işverenler tarafından daha büyük önyargı zihinsel ve fiziksel engellilerdir. Engelli insanlar için serbest meslek sahibi veya girişimci olma fikri, aktif olmak için tek fırsat olarak düşünülebilir.

Girişimci olmak engelli birey için kendini güçlendirme duygusu, engelliliğini kontrol etme fırsatı ve işgücü piyasasına katılım, sosyal ve ekonomik olarak da mümkün olduğunca aktif olmayı sağlar.

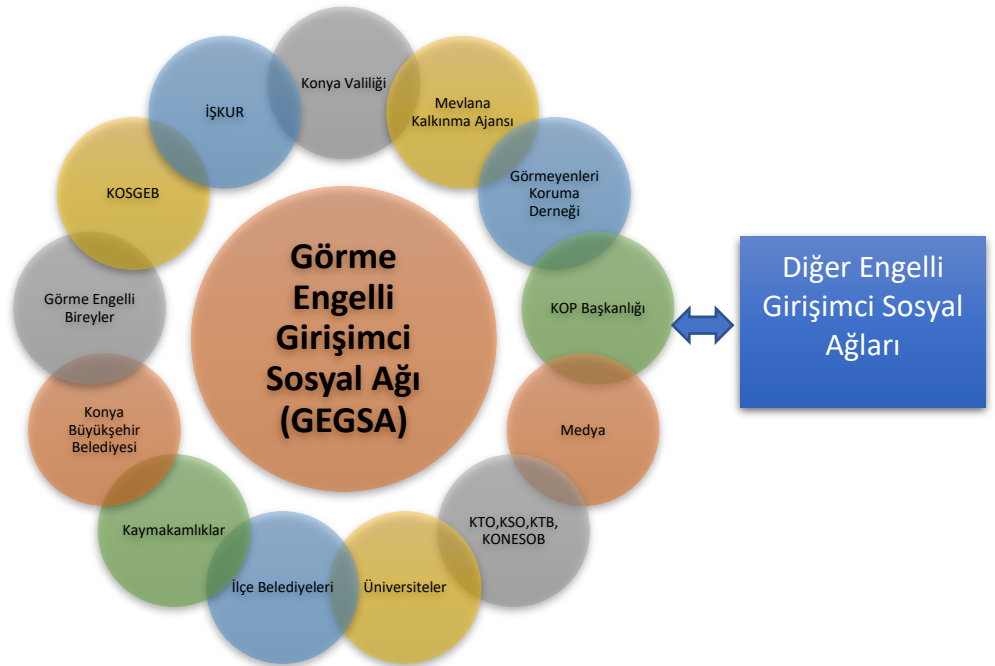
Şekil 17: Engelli İnsanlar İçin Girişimcilik Politikası Desteği

OECD ve Avrupa Birliğinin 2014 yılında hazırladığı Engelliler için Girişimcilik raporuna göre engelli insanlar için girişimcilik politikası desteği 5 ana eksenle ele alınmıştır.

Şekil 18: GÖR Modeli

Araştırmayla anket ve saha çalışması sonrasında, Görme Engelli Bireylerin Konya İli Girişimcilik Modeli olarak GÖR isimli Girişimcilik modeli önerilmektedir. Bu model ile görme engelli girişimcilerin; girişkenlik ve atılganlık düzeylerinin olması, kendi işini kurma da motive uyumlarının sağlanması, ulusal ve uluslararası sosyal ağlara katılarak iş fikirlerinin geliştirilmesi ve böylelikle sosyal statü olarak iyileşmeleri sonucunda Konya’da sosyal kalkınma modeli geliştirilmiş olacaktır. Bu modelin gerçekleşmesinde daha önce Amerika ve Avrupa Birliği ülkelerinde başarı ile uygulanmış ve Konya’da görme engelliler için önemli başarı ölçütü olacak Görme Engelli Girişimci Sosyal Ağının (GEGSA) kurulması gerekmektedir.

Şekil 19: Görme Engelli Girişimci Sosyal Ağı

Konya’da görme engelliler için önerilen Görme Engelli Girişimci Sosyal Ağı (GEGSA) yapısı yukarıdaki gibi özetlenmekte ve bu yapı ile Konya’da görme engelli girişimciler sosyal ağ sayesinde girişimcilik kapasitelerini artıracak ve daha hızlı bir şekilde girişim yapma fırsatına kavuşacaktır.

KAYNAKÇA

Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik:sosyo-kültürel bir perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), s.141.

Çınarlı, S. (2008). *Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde engelli hakları* (Yayımlanmamış Yüksek Doktora Tezi). İzmir.

http://tdp.bilkent.edu.tr/?page_id=576

<http://www.altinokta.org.tr/sayfalar.asp?sayfa=74>

<http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/content/gorme-engelli-bireyler-icin-kizilotesi-erken-uyari-sistemi>

<http://www.diyalizmerkezleri.org/haberler/243/engellilerin-bilmesi-gereken-tum-yasal-haklar-ve-detaylari.aspx>

<http://www.hurriyet.com.tr/gorme-engellilere-alisveriste-kolaylik-saglayacak-40603458>

<http://www.konhaber.com/haber-konya-da-calisan-engelli-memur-sayisi-aciklandi-720065.html>

<http://www.turged.org.tr/bilgi.php?bid=3>

<https://alfabe.gen.tr/gorme-engelliler-alfabesi.html>

<https://dagmedya.net/2017/06/27/turkiyede-gorme-engellilere-ozel-egitim-veren-sadece-17-ilkokul-var/>

<https://www.engellihaber.org/kamu-kurumlarinda-en-cok-hangi-engelli-grubu-calisiyor.html>

<https://www.engelliler.biz/forum/diger/80776-getem-den-gorme-engelliler-icin-telefon-kutuphanesi.html>

<https://www.haberler.com/gorme-engellilerin-hayatini-kolaylastiracak-proje-9706476-haberi/>

<https://www.haberturk.com/gundem/haber/830504-iste-o-harita>

<https://www.izgazete.net/genel/buyuksehir-den-gorme-engelliler-icin-girisimcilik-kursu-h23837.html>

<https://www.ntv.com.tr/saglik/gorme-engelliler-icin-gorunen-duraklar-projesi,HZ4Ykl7NdEucDRgTq4feAw>

<https://www.projehocam.com/gorme-engelliler-icin-ultrasonik-radar-projesi/>

<https://www.projehocam.com/gorme-engelliler-icin-zeka-kupu/>

<https://www.turkcell.com.tr/tr/hakkimizda/sosyal-sorumluluk/spor/gorme-engelli-futbol>

Küçüktığı, S. (2012). *Konya’da Engelli Bireylerin ve Ailelerinin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorlukların Araştırılması Projesi*. Mevlana Kalkınma Ajansı.

Özsan, M., Hasret, F. (2017). Görme engelli bireylerin günlük yaşamını kolaylaştırmak adına bir önerme: Braille alfabeli giysiler. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, (5), s.89-94, doi:1308-6693.

Özyürek, M. *Görme Engelliler*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

OECD/European Union Policy Brief on Entrepreneurship for People with Disabilities Entrepreneurial Activities in Europe, 2014.

OECD Entrepreneurship And Self-Employment By People With Disabilities, OECD 2014.

Bu çalışma,'nin/nün "Projesi" (TR52/17/TD/039)
kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili sorumluluk'ne aittir ve
Mevlana Kalkınma Ajansının görüşlerini yansıtmamaktadır.